

รายงานการประชุมสภาวาระรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๓๓

วันศุกร์ที่ ๓๗ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๙๓

ณ พระที่นั่งอภิเศกคฤศิก

เริ่มประชุมเวลา ๘.๕๐ นาฬิกา

เนื่องจากประธานสภาฯ ป่วย พระยารัตนการุณย์พนธ์ รองประธาน
จึงทำหน้าที่ดำเนินการประชุมแทน

พระยารัตนการุณย์พนธ์ รองประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ :
อันที่ทานประธานสภาฯ ยังมาไม่ได้ ข้าพเจ้าทำหน้าที่แทน อันมีสมาชิกมา

ประชุม ๓๓ คน เป็นองค์ประชุมแล้ว ข้าพเจ้าขอเปิดประชุม

ขอให้ที่ประชุมรับรองรายงานการประชุมสภาครั้งที่ ๓๒ มีผู้ใดขอ
แก้ไขเปลี่ยนแปลงประการใดบ้าง

ไม่มีสมาชิกทักท้วงอย่างไร

ทำการแทนประธานสภาวาระรัฐธรรมนูญ : ไม่มี เป็นอันถือ
ว่าที่ประชุมได้รับรองรายงานการประชุมครั้งที่ ๓๒ ก่อนพิจารณาระเบียบ
วาระต่อไป มีผู้เสนอญัตติว่า ขอให้เพิ่มระเบียบวาระเป็นข้อที่ ๒ จากข้อ ๒
เป็นข้อ ๓ ว่าในกรณีที่ ทรงพระราชดำริเห็นว่าจะให้มีประธานคึกให้ทรงพระ

ราชอำนาจประกาศพระบรมราชโองการ ให้มีภรณ์และเครื่องยศของ
ประธานทั้งประเทศ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศ เป็นประมุขมิเพ็ดมิขาด
ให้ถือว่าเหมือนกฎหมายใด ๆ ทั้งหมด ข้าพเจ้าขอความเห็นที่ประชุมว่า
ให้เพิ่มระเบียบวาระตามที่ผู้เสนอญัตติหรือไม่

LIRT

นายเพียร ราชธรรมนิเทศ : ข้าพเจ้าเองไม่ใช่เป็นผู้เสนอญัตติ แต่ข้าพเจ้าเห็นพ้องกับผู้เสนอญัตตินี้ เพราะว่าในการปรึกษาหารือพิจารณา บางทีอาจจะต้อง ดังอย่างนี้ เพราะข้าพเจ้าเคยพูดไว้แล้ว ในกรณีที่ทำให้ พระมหากษัตริย์จะต้องเสด็จพระราชดำเนินด้วยอย่างนี้ ใครจะตัดสิน นอกจาก ประชาชาติ

นายสุวิชัย พันธุ์เกษมบุษ : กรณีที่เกี่ยวกับการเสนอญัตตินี้ มาเช่นนี้ ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วยเหมือนกัน แต่ทว่าเมื่อเราได้พิจารณาว่าจะให้ เขาเป็นระเบียบวาระ คือจากนั้นแต่ก็ขอให้พิจารณาถึงญัตตินั้นเสียก่อนว่า ควรจะมอบไว้ที่จะแก้ไขหรือไม่ประกอบด้วย ขอยกตัวอย่างอย่างที่ว่าในญัตติ ที่เขียนมาตอนหนึ่ง ซึ่งข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ที่เขียนบอกกล่าวส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศ ในตอนนั้นไม่ควรเห็นด้วย เพราะใช้คำว่า "ส่วนใดส่วนหนึ่งของ ประเทศ" แล้วจะถือเป็นประชามติไม่ได้ เพราะฉะนั้นถ้าเราตกลงกันที่จะให้ มีการเพิ่มเติมเข้ามาในระเบียบวาระแล้ว ก็ขอให้พิจารณาในญัตติต่อไป ก่อนที่เราจะให้เขาเพิ่มเติมเป็นระเบียบวาระดังที่เสนอ ข้าพเจ้ามีความเห็น ดังนี้

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ในชั้นขอให้ ประชุมพิจารณาเสียก่อนว่าจะควร ให้มีบทบัญญัติเป็น ประชามติเสียก่อนหรือไม่ ถ้าที่ประชุมเห็นควรแล้วจะไปอย่างไร ข้าพเจ้าเห็นวาทกรรมภายหลัง ดังว่า

นายเทพ โชติคินชิต : ก่อนอื่น เวลานี้จะขอมติจากที่ประชุม นี้เสียก่อนว่า ควรเพิ่มระเบียบวาระ หรือไม่ เมื่อเพิ่มแล้วจะเอาตามนั้น หรือไม่ ข้ออภิปรายทั้งหมด และขอให้ท่านประธานฯ คงประเด็นว่าควรจะให้ เพิ่มหรือไม่ให้เพิ่ม อย่างนั้นมากกว่า

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าได้ตั้ง ประเด็นอย่างนั้นแล้ว จะควรจะเป็นระเบียบวาระมีประชามติหรือไม่ ถ้าควร

มีเดวิดอยคำว่าจะไรนั้น เป็นปัญหาที่จะพิจารณาที่หลัง ข้าพเจ้าได้ตั้ง
ประเด็นอย่างนั้นแล้ว จำจะควรให้ระเบียบวาระว่าด้วยประสามติหรือไม่
เพราะฉะนั้น ในชั้นขอให้ผู้ถกกัน ในตอนว่าควรจะมีหรือไม่ ในตอนที่เกี่ยวกับ
ประสามติ

พระยาศรีธรรมราช : ข้าพเจ้าคิดว่าก่อนที่จะลงมติเช่นนั้นผู้เสนอ
ควรอภิปรายเหตุผลให้พอที่จะเข้าใจสักหน่อยว่า ควรจะลงได้ ในระเบียบวาระ
หรือไม่

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าได้มีของ
ผู้เสนอแต่ไม่ได้ยกมือ จึงให้คนอื่นพูด

นายหลุย ศรีวิวัฒน์ : เพราะเหตุว่าไม่มีอะไรจะอภิปรายเป็นเรื่อง
ใหม่ ที่ตามขึ้นมาว่าที่ขอเรื่องใหม่กำหนดประสามติเขียนเอาได้ในรัฐธรรมนูญ
ทันทีไป ในข้อปลัดขียนั้นแล้วแต่ประชุม หรือแล้วแต่ผู้ที่จะวางระเบียบวาระซึ่ง
จะเห็นสมควรอย่างไร

๘.๕๕ นาฬิกา

หลวงประกอบนิติสาร : ในเรื่องที่เรากำลังจะเขียนมีบทบัญญัติ
ถึงประสามติหรือไม่นั้นเป็นเรื่องที่จะต้องถกเถียงอีกมาก แต่ในชั้นที่ควรจะมี
ระเบียบวาระหรือไม่เราควรจะวางระเบียบวาระใหญ่ ๆ โดยปกติกรรมการ
ประชุมบรรจมาแต่ที่ไม่ตัดสิทธิสมาชิกเสนอ ข้าพเจ้าเข้าใจว่าความประสงค์
อันที่กรรมการยังไม่ได้อธิบายมาท่านที่เสนอมาข้าพเจ้ายังมองไม่เห็นว่าจะมี
ระเบียบวาระนี้ได้หรือไม่ใช่ที่ประชุมนี้จะบัญญัติให้มีประสามติ เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าในฐานะสมาชิกไม่ใช้ฐานะกรรมการ

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ระเบียบวาระที่
ประชุมเห็นด้วย จะมีผู้ใดคัดค้านหรือไม่ถ้าไม่ควรมีผู้คัดค้าน เมื่อไม่มี
ข้าพเจ้าถือว่าประชุมเห็นควรจะมีระเบียบวาระต่อไปโดยทันที

นายสุวิชัย พันธุ์เกษมชัย : ถ้าพร้อมกันข้าพเจ้าได้
ทักท้วงแล้ว ที่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศ เพราะถ้าเราถือว่ารัฐธรรมนูญ
ที่อภิปรายทักท้วงกันแล้ว ถือว่าประเทศไทยเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยก
ไม่ได้ เมื่อเช่นนั้นเราจะตั้งประธานเพื่อพิทักษ์ว่าประชาชนจะเห็นชอบตามที่
ผู้แทนของเขาได้ทราบกฎหมายก็หรือว่าจะทำกาไร ๆ แทนเขาก็ได้ก็หรือ
หาไม่ ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างเช่นว่าในกรณีที่ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ
กันไปแล้ว แล้วเมื่อเสนอขึ้นไปถึงพระมหากษัตริย์แล้วพระมหากษัตริย์ได้
ทรงพิจารณาเห็นว่าพระราชบัญญัติฉบับนั้นเมื่อได้ทราบออกไปแล้วจะเกิดผล
เสียหายแก่ประเทศชาติ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วในฐานะที่ประธานเป็นเจ้าของ
ประเทศชาติ พระมหากษัตริย์ก็อาจที่จะได้ใช้พระราชอำนาจประกาศกระแ

พระบรมราชโองการ ขอให้ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของประเทศชาติยืนยันว่าจะเอา
ตามที่มีผู้แทนของประชาชน เสนอมาขึ้น หรือ ไม่ ก็กรณี เปรียบชี้ดี หรือ
เรเฟเรนดัม นั้นเมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจส่วนหนึ่งหรือ
ส่วนใดนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ใช่ เปรียบชี้ดี แต่เป็นการออกเสียงของท้องถิ่น
เท่านั้นเอง ในกรณีที่จะมีการเปรียบเทียบหรือรัฐธรรมนูญก็ เราถือ
ว่าในกรณีเช่นนั้นเป็นกรณีสำคัญอย่างยิ่ง เป็นกรณีที่จะเป็นผลเสียหายแก่
ประเทศชาติที่เราจะก้าวล่วงไปเสียไม่ได้ ในกรณีนี้เราก็คัดได้ เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าขอเสนอ ให้ผู้ที่เสนอเป็นระเบียบวาระนั้นคัดค้านว่า "ส่วนใดส่วนหนึ่ง"
ออกเสีย ก็หมายความว่า ถ้าจะมีเปรียบชี้ดี ก็เปรียบชี้กันทั่ว ประเทศโดย
นั้นข้าพเจ้าขอเสนออย่างนี้

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คือเพื่อนของ
ของสภา ข้าพเจ้าก็คิดว่าถ้ามีผู้คัดค้านเป็นเรื่องที่เราจะต้องอภิปรายกันโดย

ถ่วงชวาง เพราะฉะนั้นผู้ที่จะวางได้คือระวางไฉนเป็นวงกว้าง เพื่อเปิดโอกาสให้สมัครใจโดยปริยายกันอย่างกว้างขวางได้ ข้าพเจ้าคิดว่าเราจะใช้คำนี้จะเป็นอย่างไร ก็ขอให้ประชาชนมติได้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายหลุยส์ คีร์วิต : ข้าพเจ้ามีความเห็นอย่างนั้น

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ถ้าไม่มีผู้ใดมีความเห็นเป็นอย่างอื่น ถ้อยคำที่ข้าพเจ้าจะใช้อาจจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับประชามติได้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ ส่วนที่กระบวนในข้อใดนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สมาชิกจะต้องใช้ความไตร่ตรอง และถ้าจะบรรจุในระเบียบวาระต่อจากข้อ ๒ เป็นข้อ ๒ ทว่าแต่เราจะต้องพูดกันในอันที่เห็นว่าสมาชิกยังไม่มีความคิดเห็นในอันที่จะเห็นว่าการบรรจุไว้ในข้อสุดท้าย คือเป็น ๗ ทว่าต่อจากระเบียบวาระ ที่ประชุมนี้จะเห็นอย่างไร

๑๐.๑๑ น.

นายหลุยส์ คีร์วิต : การที่ขอให้ข้อ ๗ เป็นข้อ ๗ คือตามระเบียบวาระเดิมหรือข้อ ๒ ถ้าหากว่ามีความประสงค์อย่างนั้น ข้าพเจ้าจะพูดกันถึงเรื่องอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการยับยั้งกฎหมาย เมื่อพูดกันถึงพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ นอกจากการยับยั้งกฎหมายแล้ว ยากที่จะให้พูดเลยไปถึงว่าการที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เรียกประชามติได้ โดยเหตุนี้ยากจะให้พูดกันไปอย่างเขาไปได้ถึงข้อ ๗ แต่ก็ไม่มีความหมายมากมายอะไร

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ตามถ้อยคำที่ได้ตกลงในญัตตินี้ว่า จะควรมีบทบัญญัติเกี่ยวกับประชามติได้ในรัฐธรรมนูญหรือไม่ นั้นประชามติจะมีได้หรือไม่เพียงใด อาจจะไม่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ก็ได้ ไม่เกี่ยวกับพระราชอำนาจก็ได้ อันนั้นจะต้องพิจารณาอีกต่อไป เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าคิดว่าถ้าเขาได้ในข้อ ๗ บางทีจะดีกว่า

LIRT

นายหลุยส์ คีวีต : คือในส่วนของความประสงค์แต่งตั้งตัวให้เป็น
อานาชาพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่อำนาจของสภาหรืออะไร ถ้าหากว่าเจต
อธิปราชย์อย่างไรแล้วแต่แยกกัน ชื่อนี้คงค้างถึง เพราะฉะนั้นขอให้มี
ญัตติ

นายโชติ คุ้มพันธ์ : ความจริงเรื่องประมุขสภาเจ้าก็ได
เสนอญัตติไว้ตั้งแต่กรรมาธิการเต็มไปดด้วย ข้าพเจ้าเห็นควรและเป็นพิเศษ
เรื่องประมุขสภาไม่ใช่มีความประสงค์จะให้พระมหากษัตริย์ไร พุคตามทีเห็น
สมควรควรให้ราษฎรมีโอกาสไรประมุขสภาด้วย เป็นคนออกกฎหมาย
กฎหมายบทใด ที่ราษฎรไม่เห็นด้วยราษฎรก็ควรมีโอกาสคัดค้านกฎหมาย
ฉบับนั้น หรือกฎหมายฉบับใดที่ราษฎรมีความประสงค์จะออกบ้างก็อาจ
ขอให้มีประมุขสภาโดยไม่ต้องผ่านสภา คือไม่พูดถึงพระเจ้าแผ่นดินพระ
มหากษัตริย์เท่านั้นหมดอำนาจได้ ขอให้แยกออกเป็นพิเศษ

พระยาอรุณพิทยพิศาล : ความประสงค์ของท่านสมาชิกผู้
เกียรติ คือให้ราษฎรเองยื่นมตินั้นไป ก็หมายความว่าถ้าจะพูดถึงอำนาจ
ของพระมหากษัตริย์มันยังกฎหมาย เพราะฉะนั้นการมันยังกฎหมายก็เพื่อ
จะได้พูดอีก แม้ว่าจะไม่ยื่นญัตตินั้นไป ข้าพเจ้ามีความเห็น ในส่วนตัว
ข้าพเจ้าว่า แม้จะอภิปรายในเรื่องพระราชอำนาจมันยังของพระมหากษัตริย์
นี้ให้ตกลงได้ว่าถ้าพระราชบัญญัติใดที่พระมหากษัตริย์ไม่เห็นชอบด้วยสภา
ผู้แทน พระมหากษัตริย์อาจจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นประมุข
ก็ให้มีความเห็นชอบของประชาชน ทว่าประเทศจากกฎหมายอันจะสมควรออกหรือ
ไม่ ก็ขอแทนที่ท่านจะทรงมันยังเข้ามา แต่อย่างไรก็ตามจะได้เปิดโอกาสให้
ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจ ได้ลงมติดอกที่จะได้คัดค้าน ตามที่สมาชิกคือ
คุณโชติฯ ว่าประมุขสภาเพื่อจะให้ต่างขวาง ลงอาเพื่อ ให้ราษฎรเสนอ
กฎหมายอะไรขึ้นมาอีกก็ได้ ถ้าอย่างนั้นข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย เพราะเหตุว่า
ราษฎรได้ตั้งผู้แทนเข้ามาแล้ว เพราะฉะนั้นถ้าจะคัดค้านกฎหมายใด ๆ ก็

ยอมมาจากแทนราษฎร เมื่อราษฎรทั้งหลายเห็นวาทกรรมกฎหมายอะไร
ก็มาพูดกับสภาผู้แทนจึงจะถูกต้อง ไม่น่าจะให้ราษฎรทำกฎหมายขึ้นมาเสนอ
สภาได้สัก ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยในข้อนี้ เพราะฉะนั้นในการที่คณะราษฎร
ผู้คิดนั้นขึ้นไป ข้าพเจ้าเห็นจำเป็นพอเพียงด้วยกัน น่าจะได้พบในเรื่องอำนาจ
พระมหากษัตริย์ไปทีเดียว จะเป็นการสะดวกและรวดเร็วก็ดีกว่า

๒๐.๐๖ น.

เสนาธิการสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ผมนึกว่าปัญหาอันคือปัญหาว่า
ประมุขของรัฐจะมีอำนาจเสนอร่างกฎหมายไปขอความเห็นชอบจากประชาชน
เป็นปัญหา สอดแทรกจะให้ประชาชนมีสิทธิริเริ่มเสนอกฎหมาย รวมทั้งการ
ยกเลิกกฎหมายด้วยนั้น เพราะฉะนั้นถ้าที่ประชุมปฏิบัติตรงตามความเห็น
แล้วคิดว่าเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์เสนอร่างกฎหมายเท่านั้นไม่ใช่ให้ประชาชน
มาเสนอญัตติร่างกฎหมาย

นายสุวิชัย พันธุ์เกษม : สำหรับระเบียบวาระที่จะเพิ่มเติมนั้น
ข้าพเจ้าเห็นด้วยว่า ควรจะเพิ่มเติมต่อจากว่าควรเปลี่ยนแปลง ในเรื่องอำนาจ
ว่าได้หรือไม่ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในเรื่องการเปลี่ยนแปลงซึ่งจะต้องแยกอำนาจออก
เป็นสองแยกปัญหา ว่าแยกเมื่อไรก็กระทบกระเทือนกันในระหว่าง ๓ ประการ
ปัญหาที่ ๑. คือเป็นไฮโดเมติกในรัฐธรรมนูญก็หมายความว่าความถึงชนนาก็ต้องมี
ไฮโดเมติก ก็คือเป็นไปตามเรื่องของมันเองประการแรก ข้าพเจ้ายกตัวอย่าง
ในสหภาพโซเวียต คือความเห็นขัดแย้ง แยกแยกกัน เป็นสองแขนง คือสภาผู้แทน
กับผู้มีอำนาจความเห็นขัดแย้งกันในการออกกฎหมายนี้ประการหนึ่ง ซึ่งอาจ
จะมีการคอพริต ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญ ปัญหาที่ ๒. มีการขัดแย้งกันระหว่าง
รัฐสภากับฝ่ายรัฐบาล หมายความว่าฝ่ายรัฐบาลออกกฎหมายก็ดีหรือไม่ยอม
รับกฎหมายฝ่ายบริหารก็ดีนี้เรียกว่ามีความคิดขัดแย้งกันแล้ว ประการที่ ๓. ใน
กรณีที่รัฐสภาและทั้งทางฝ่ายบริหาร คือรัฐบาลได้ออกกฎหมายอย่างใดอย่าง

หนึ่งแต่ไปชดถกับควมรุดกนักคคของทางฝ่ายพระมหากษัตริย์ในอนที่ละไม่ใ
มีภรณที่เสยหายแก่ประเทศชาติชน เมื่อเกิดชนใน ๓ ภรณเช่นนี้แล้วก็ควร
จะให้มีการเพดบิซด์ คือเอาความคคเห็นของประชาชนเป็นต้นอันจฉย ทน
บัญญัติไม่เกยอกกับอำนาจที่จะให้เพดบิซด์ ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างเช่นมี
การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐ ธรรมนูญเป็นต้น ความหลักแล้วการแก้ไขเพิ่มเติม
รัฐธรรมนูญชนิกแห่งกระคางหรือรัฐธรรมนูญที่ชคเขียนเป็นลายลักษณ์แล้ว
ควรจะตราไว้ให้มีการแก้ไขยาก ๆ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้มีการแก้ความอาเถยใ

ทำการแทนประชาชนสภาฯ : บัญหามี่เพียงว่าฯทุกตามระเบียบ
จาวะข้อใดเท่านั้นเอง

นายสุวิชัย พันธุ์เศรษฐ์ : จำเป็นต้องแยกปัญหาให้ที่ประสม
พ้งเดียวกัน คือมีอยู่ ๒ ปัญหา นั้นข้าพเจ้าว่าอย่างนั้น คือว่าเมื่อเกิดปัญหา
เช่นเช่นนี้แล้วเราก็จำเป็นต้องพ้งเสียงประชาชนในการที่จะแก้ไขรัฐธรรมนูญ
ปกครองประเทศ ถ้าหวั้มในรณต้นนั้นข้าพเจ้าขอเสนอให้เอาบัญญัติที่มีผู้เสนอ
มาหคคทอหวั้ม คือว่าเราต้องมาพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับกาเปลี่ยนแปลงนั้นจะ
เปลี่ยนแปลงหรือไม่ ถ้าหากว่าเรามีมติว่า ต้องมีการ เปลี่ยนแปลงไม่ เอาตาม
รัฐธรรมนูญ ซึ่งครวหรือเราค้อมมี สิทธิที่จะ อภิปรายใน บัญหานั้น หลังอย่าง
เดิมที่ ข้าพเจ้าขอเสนอถ้าหวั้มในข้อที่เปลี่ยนแปลงพระราชอำนาจในเรื่อง
อใดที่หวั้มไม่

นายเทพ โชคินชิต : ประเด็นนี้ถ้าเราจะบรรจระเบียบจาวะ
ไว้ในคณทอหวั้มหรืออาจให้พิจารณาต่อไปในคณทอหวั้ม ข้าพเจ้ามีความเห็นว่า
ควรจะต้องทอหวั้มเหตุผลที่ว่าข้าพเจ้าไม่ได้เตรียมมา เพราะเตรียมเฉพาะ
แต่กคระเบียบจาวะเดิมเท่านั้น ส่วนผู้ที่เตรียมมาก่อนเดอก็มาเปลี่ยนระเบียบ
จาวะกมี่ โอกาสที่จะอภิปรายได้เป็นอย่างดี ส่วนพวกที่ไม่ได้เตรียมมาแต่ก็
ไม่ได้ค้นคว้าอะไรมาไม่ม่โอกาสที่จะอภิปรายได้ดี แต่การพคกคจะต้องมา
นักกคคคองเดียวกันด้วย และพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ Re ใน

เรื่องอื่นเดียวกันหมด แต่เรื่องที่ไม่ใช่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์อย่างเดียว เพราะฉะนั้นคงจะเขาไปต่อท้าย เพื่อความปรองดองทั้งสองฝ่าย

ทำการแทนประธานสภาฯ : บัญญัติเล็กน้อย ข้าพเจ้าจะขอ
มติที่ประชุม

หลวงประกอบนิติสาร : ข้าพเจ้าเข้าใจความประสงค์ของผู้เสนอ
ญัตติที่จะเปลี่ยน ระเบียบวาระใหม่ที่ว่า ท่านจะพูดในเรื่อง พระราชอำนาจการ
ยับยั้งกฎหมาย ท่านเป็นท่วงในเรื่องนี้ก็พูดในตอนนั้นเสียเลย ท่านข้าพเจ้าจำ
ได้ว่าคุณไม่ได้ออกเคอร์โซตี ๆ ได้พูดทั้งในเรื่องประมุขและประเด็น ซึ่งจำได้ว่า
ได้ออกเคอร์โซตี ๆ เป็นผู้เสนอ ระเบียบวาระอันหนึ่ง เกี่ยวกับ ประมุขที่ไปยัง
กรรมวิธีการที่ระเบียบวาระ กรรมวิธีการพิจารณาแล้ว ก็บอกได้ว่าเขาได้
ประชุมที่ห้อง แต่ว่าขณะยังไม่ถึงที่จะเอาไว้ที่ห้อง ท่านเมื่อนายหลุย ๆ
มาพบพันกับเคอร์โซตี ๆ แล้ว ข้าพเจ้าอยากจะได้แก่กันในเรื่อง
เช่นนี้ เพราะพิจารณาระเบียบวาระที่ว่าถึงพระราชอำนาจยับยั้งพระมหากษัตริย์
ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวจะเปลี่ยนแปลงหรือไม่ ข้าพเจ้าคิดว่า คุณเห็น
ว่าญัตติของคุณหลุย ๆ นี้ไม่จำเป็นนัก เพราะว่าพิจารณาพระราชอำนาจยับยั้ง
พระมหากษัตริย์แล้ว ก็จะได้รวมไปเลย คือเรื่อง พระราชอำนาจของ
พระมหากษัตริย์แล้วก็พูดกันโดย คือท่านพูดได้ไม่มีอะไร แล้วท่านจะยื่น
ขอให้ที่ประชุมออกเสียงลงคะแนนว่าจะเอาตามที่ท่านหรือไม่ก็ทำได้ อย่างนี้
ข้าพเจ้าคิดว่าท่านทำได้ ใครจะคัดค้านไม่ได้ และไม่มีอะไรขัดข้อง แต่ว่า
ท่านเสนอ ข้อหนึ่งแล้ว พุคอำนาจยับยั้ง พระมหากษัตริย์เสียก่อน แล้วพูด
ประธานก็ไม่ต้องเนื่องกัน สมมติว่าที่ประชุมลงมติว่าเรื่องอำนาจยับยั้งให้
ส่งกรรมวิธีการเช่นนี้ ญัตติของท่านแยกออกไป เพราะออกชนหนึ่งพูดไม่ถึง
ประธานก็ แต่ว่าปล่อยให้ระเบียบวาระของท่านอย่างนี้ ข้าพเจ้าเชื่อว่า
ท่านคงจะมีอำนาจพูดได้เต็มที่ทีเดียว ให้พระมหากษัตริย์ตั้งให้ประชุมที่
นั้นบ้างก็ได้หรือส่งมาส่งก็ได้ ส่วนนี้คือเคอร์โซตี ๆ เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไปเอาไว้

ข้ออื่น ข้าพเจ้าเห็นอย่างนี้ สำหรับคุณหลุย ฯ เห็นว่าไม่สู้จำเป็นจะต้อง
ยืนยันต่อไป

๑๐.๑๔ น.

นายหลุย กวีวดี : ความประสงค์ของข้าพเจ้าไม่ใช่ขอประ
มัติอย่างที่เกิดกบฏหรือ ไรศึ ฯ พุค คือ กบฏหรือ ไรศึ ฯ พุคประชาชนหรือ
สภาขอ ข้าพเจ้าพูดเฉพาะพระบารมีอันเจกจะเรียกประชามติ คำว่าประชามติ
คือเรียกคนหรือเพอมีขีด อันนี้ไม่ใช่เกิดจากที่ประชุมหนึ่งประชุมใด
ต้องเกิดจากพระมหากษัตริย์ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอคัดการลงไป
เพราะฉะนั้นไม่ตรงกัน

ทำการแทนประธานสภา ฯ : ผู้เสนอญัตตินี้คงจะมีความประสงค์
ว่าประชามติจะให้เป็นที่อำนาจในการที่พระมหากษัตริย์ขอประชามติประชาชน
ได้ แต่ว่าปัญหาหน้าถึงสภาแล้วจะผูกมัดสภา ในเรื่องประชามติต้องมา
จากพระเจ้าแผ่นดินนั้นคนแคบไป เมื่อเราพิจารณาต้องพิจารณาโดยกว้าง ๆ
จะมาจากที่ไหนก็ได้ มาจากสภาหรือพระมหากษัตริย์ข้าพเจ้าคิดว่าเกี่ยว
ดวงกว้างทั่ว ๆ ไป ไม่ใช่เฉพาะเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ - แล้วเห็นว่ามัน
ไม่ได้เตรียมปัญหาอันมาเลย ข้าพเจ้าคิดว่าเขาคนหาชกคิดว่า อย่างไร
ก็ตามปัญหาเป็นปัญหาเล็กน้อย ข้าพเจ้าอยากจะขอความเห็นที่ประชุม
ผู้ใดเห็นว่าการจะเป็นญัตติต่อจากข้อ ๒ ข้อเป็นข้อ ๒ ทวี ไปรคยกรมชช...

นายหลุย แสงอุทัย : คือระเบียบวาระที่เจ้าหน้าทันทมพิให้
สำหรับของท่านประธาน ฯ ข้อ ๒ แต่ว่าสำหรับของสมาชิกเป็นข้อ ๒
จะต้องเป็นข้อ ๒ ทวีของท่านประธาน ฯ หรือข้อ ๑ ทวีของท่านสมาชิก แต่ว่า
ข้อสุดท้ายก็ต้องเป็นข้อ ๑๑ ทวี เพราะฉะนั้นกระผมคิดว่าให้คัดให้ลง
มติตามข้อของสมาชิกดีกว่า คือว่าการจะเป็นข้อ ๑ ทวีหรือข้อ ๑๑ ทวี

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ข้าพเจ้าต้องขอโทษท่าน เพราะ
เหตุจำเป็นวาระของข้าพเจ้ากับของสมาชิกไม่ตรงกัน ข้าพเจ้าขอมติใหม่
ผู้ใดเห็นว่าควรบรรจุคดีนี้ไว้เป็นข้อ ๖ ทวิ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๑๑ นาย

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : ผู้ใดเห็นควรบรรจุไว้เป็น
ข้อ ๑๐ ทวิ โปรดยกมือขึ้น

มีสมาชิกยกมือ ๖ นาย

ประธานสภาาร่างรัฐธรรมนูญ : เป็นอันว่าบรรจุไว้ใน ๖ ทวิ
ระเบียบวาระต่อไปขอให้พิจารณาของสมาชิกข้อ ๖ คืออำนาจขบถพระราช
บัญญัติของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง
ประการใด

๑๐.๑๕ น.

นายง ใจภักดี : ข้าพเจ้าคิดว่าเรากำลังเผชิญกับปัญหาสำคัญ
ซึ่งจะต้องพิจารณาโดยรอบคอบ คือว่าเรื่องอำนาจข้อ ๖ ของพระมหากษัตริย์
นี้ ถ้าหากว่าเราจะไม่ตัดทอนให้เหลือลงไป รู้สึกว่าจะเป็นการกระทบกระเทือน
ครั้งเราจะให้มากเกินไปรู้สึกว่าจะไปไม่ได้ ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าเรา
ต้องปรึกษากันให้แน่นอนว่าจะทำอย่างไร ตามรัฐธรรมนูญที่แก้ไขก่อนหนึ่ง
รู้สึกว่าจะไม่พอ เมื่อเราไปขยายอำนาจข้อ ๖ ของกษัตริย์ที่ได้แก้ก็ควรจะได้
ขยายของพระมหากษัตริย์ไปด้วย ข้าพเจ้าเห็นว่าอย่างนี้ ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ
อื่น ๆ ทั่ว ๆ ไปที่เราเห็นกันมา รู้สึกว่าจะเขาจะมาเปรียบเทียบยากเหลือเกินถ้าหับ
ประเทศไทย ขยายอเมริกา รัฐธรรมนูญของเขาประธานาธิบดีมีสิทธิที่จะ
ไว้ได้เพียงไม่กี่วัน เพียง ๓๐ วันก็รู้สึกว่ามันมากเกินไป ข้าพเจ้าเห็นว่า
อย่างอังกฤษ ทั้งรัฐธรรมนูญอังกฤษเขาไม่ได้เขียนไว้แต่ได้เข้ามาดู

๒๐๐ กว่าปี รู้สึกว่าเขาไม่ใคร่ได้ประโยชน์สำหรับอำนาจมายั้ง ตั้ง ๒๓๗ ปีแล้ว
 แต่อย่างไรก็ตามก็ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญให้อำนาจพระมหากษัตริย์ ข้าพเจ้า
 เห็นว่าเราควรจะมีบัญญัติไว้ แล้วให้อำนาจแก่พระมหากษัตริย์ท่านจะ
 ทรงใช้ คือว่าเราต้องเขียนก่อนคำว่า โทน ๆ เราได้เคารพต่อท่านแล้วควรจะ
 เขียนก่อนว่าจะใช้ในสิ่งใด โทนเพียงไร ถ้าท่านใช้มากเกินไปก็เป็นการกระทบ
 กระเทือนต่อพระราชกฤษฎีกา ถ้าใช้น้อยก็ไม่มีผล ข้าพเจ้าเห็นด้วย และเห็น
 ด้วยกับคุณหลุย ๆ ในกรณีรัฐบาลกับสภาผู้แทนหรือสภาทั้งสองระดับกัน ถ้า
 หากพระมหากษัตริย์ทรงเห็นว่าจะมีวิกฤติการณ์เกิดขึ้น หรือเกิดความไม่
 มั่นคงเกิดขึ้นก็อาจจะระดมตีประชาชนได้ ข้าพเจ้าเห็นว่าถ้าเราทำอย่างนั้นได้จะ
 ได้ผลดีมากกว่าเสีย

๑๐.๒๓ น.

นายหลุย คีร์วัต : มีปัญหาเรื่องผมเห็นว่าในกรณีสภาผู้แทน
 แต่ละสภาได้ผ่านพระราชบัญญัติไปแล้วด้วยความเห็นชอบของวุฒิสภาทำให้
 ประกาศใช้เป็นกฎหมายในประเทศไทยได้แต่โดยสำหรับในเรื่องนี้ และอีก
 ข้อหนึ่งเมื่อวุฒิสภาได้ขยับข้อมกฎหมายไปตามอำนาจแล้ว และส่งมายังสภาได้
 มีการยืนยันตามอำนาจและที่เราได้ตกลงกันไว้แล้วเมื่อวันก่อน แต่ถ้ามหา
 กษัตริย์ทรงเห็นสมควร ก็ให้อำนาจ ขยับยั้ง พระราช บัญญัตินั้นได้ตลอดสมัย
 ประชุมของสภาผู้แทน เหตุผลที่ข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะเป็นเช่นนั้น ก็เพราะใน
 ข้อที่หนึ่งนั้นถ้าทั้งสองสภา มีความตกลง ประสงค์กันแล้ว ปัญหา ก็ไม่มีอะไร
 และที่จะต้องไปรบกวนพระมหากษัตริย์ เพราะพระมหากษัตริย์ในกรณีที่จะ
 ระงับหรือขัดขวางประโยชน์ของชาติ ผลประโยชน์ของราษฎร ในเมื่อราษฎรก็
 ก็ขยับแห่งทั้งนี้ ในเมื่อมีความประสงค์ของกันแล้วเราจึงเห็นว่าไม่มีอะไร
 จะมาขัดขวาง และในข้อที่สองที่ว่าเมื่อสภาผู้แทนมีความเห็นแตกต่าง
 กับผู้แทนทั้งสองสภาเราให้พระราชอำนาจแก่พระมหากษัตริย์ ในกรณีที่จะยับยั้ง

เพื่อพ้องความเห็นของสภาผู้แทนเป็นกรณีพิเศษได้ เมื่อพระมหากษัตริย์ทรง
 ยัมยังอย่างหนักมีพระบรมราชโองการตั้งชื่อพิมพ์ทิว ๆ ไปก็คิด ก็จะต่อนางชาวจีนไป
 แพรหลายชน และเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนผู้แทนก็จะตั้งสมัครรับฟังจะต้อง
 มีเหตุมีผลที่ได้การยอมรับเป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ เพื่อรอดัง
 สภาผู้แทนเปลี่ยนใหม่ในสภาจะมีระบอบนี้เคยยกได้หรือระบอบชาวกัดได้ แต่
 จำหรับระบอบชาวกัดไม่เกิน ๕ ปี ก็ขอหมายความว่าถ้าหากว่าปัญหาเรื่องนี้
 เกิดขึ้นเมื่อถึงปีที่ ๓ ของชายสมัครสภาผู้แทน เมื่อถึงปีที่ ๓ แล้วถ้าผู้สมัคร
 ยัมยังใจ ๑ ปีก็ถึงเวลาเปลี่ยนสภาผู้แทน ๕ ปี เพราะฉะนั้นเมื่อพระมหากษัตริย์
 ยัมยังภายใน ๕ ปี อาทิเช่นในเรื่องที่ยัมยังเมื่อได้มีการประชุมกันผู้ถึงระบอบ
 ยาวมหนักไม่เกิน ๕ ปีได้ ก็เพราะนับแต่วันเลือกตั้งได้เสนอบุคคลนั้นคนมากเกิน
 ไปไม่ได้ เช่นนั้นผู้สมัครยัมยังได้แล้วตามกำหนด คู่เหมือน ๑ ปี แต่
 เท่าไรก็ตาม ตกลงพระมหากษัตริย์เมื่อเห็นว่าควรระบอบยังต่อไปก็ยัมยังจน
 เป็นชายของสภาผู้แทนนั้น เมื่อเลือกตั้งคนมาใหม่ก็ให้เป็นเรื่องตั้งแต่ตั้งสภา
 ระหาคความตกลงกัน

๑๐.๒๕ H.

พระยาสุรธรรมราช : ข้าพเจ้าเห็นว่าอำนาจยัมยังกฎหมายตาม
 มาตรา ๑๐ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับชั่วคราว ของ
 พระมหากษัตริย์นั้น ต้องแก้ไขอย่างแน่นอน เพราะเหตุว่ากำหนดเวลาหนึ่ง
 เดือนที่ถวายพระราชอำนาจไปนั้นหาเป็นการเพียงพอไม่ ข้าพเจ้าคิดว่าอย่าง
 น้อยที่กระทรวงยัมยังกฎหมายนั้นต้องเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ เดือน และควร
 เติมนักตั้งไว้ด้วยว่า ในกาที่ทรงยัมยังนั้นแล้ว ถ้าสภาจะยัมยังแล้ว ต้องเป็น
 มติต้องในนามของสมาชิกทั้งหมด ซึ่งในข้อนี้ก็เป็นหลักของสหรัฐอเมริกา
 และถ้าหากว่าสภาได้ตั้งความเห็นคัดค้านในกฎหมายฉบับหนึ่งแล้ว ดังไป

ให้พระมหากษัตริย์ และพระมหากษัตริย์ทรงมีขัญกฎหมายนั้นไว้ ถ้า
ทั้งสองจะครองมรดกต้องในนามของสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นกฎหมายได้

อีกประการหนึ่ง การที่ขอใช้เวลาในการที่พระมหากษัตริย์จะทรงใช้
พิจารณาในการที่ว่า กฎหมายฉบับใดควรจะเป็นหรือไม่ควรจะเป็น ได้เป็น
เวลาตามเดิมนั้น ก็เพราะเหตุว่าเวลาหนึ่งเดิมนั้นอาจจะเป็นการนอไปคงจะ
ไม่มีเวลาที่จะได้ทรงพิจารณาให้ถ่องแท้ แต่ถากกฎหมายโดยง่ายเดี๋ยวก
ทรงใช้ในเวลาเดี๋ยวกก็ได้ เพราะฉะนั้นขอให้มีเวลาที่ได้ทั้งพิจารณา
โดยละเอียดถี่ถ้วนหนึ่ง อีกประการที่ขอให้เป็นมรดกต้องในนามนี้ เพราะเหตุ
กฎหมายไปเสียดแล้ว ถ้าว่าความรวมความรยาทักของสถาบันแล้ว เมื่อ
พระมหากษัตริย์ทรงมีขัญไม่ควรถ่ายขึ้นขึ้นเร็วเกินไป ควรที่จะถวายพระราช
อำนาจได้ตามสมควรแก่เมื่อกฎหมายนั้นชัดแจ้ง ๆ จึงสมควรขึ้นขึ้นไป อนึ่ง
การมีขัญด้วยเวลาตั้งทนายทนาย ๆ เช่นอนาน ขาพเจ้าเห็นว่าไม่แนบอย่าง
ไหนที่พระมหากษัตริย์ใช้เวลาต่างไปคงต้องตามมี ขาพเจ้าคิดว่าหลักอันนี้
ควรจะใช้ไม่ได้ อีกประการหนึ่งนายทนาย ๆ ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าต้องสภาเห็นชอบ
พ้องกันแล้ว ไม่ควรที่จะให้มรดกขัญได้ ขอนขาพเจ้าเห็นว่าพระมหากษัตริย์
ควรที่จะทรงมีขัญ แต่ทนายทนาย ๆ ว่าควรจะมีประมวลไว้ในเรื่องพระมหา
กษัตริย์ทรงเห็นสมควร โดยให้มีบทบัญญัติไว้ว่า ให้ขอขมประชามณา
กฎหมายนั้นควรจะใช้เป็นกฎหมายนั้นใหม่ ขาพเจ้าเห็นชอบด้วยในกฎหมาย
นี้ แต่จะมีการชักชวนอย่างไรในกรณีสำคัญ หรืออย่างไรก็ตาม

ที่การแทนประธานสภาของรัฐธรรมนูญ : ที่ท่านว่าต้องในนาม
ของจำนวนสมาชิกที่ประชุมหนึ่ง ขอทราบว่าจะต้องในนามของสมาชิกที่
ประชุมหรือว่าจำนวนทั้งหมด

พระยาศรีธรรมราช : ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิก

๒๐.๓๐ น.

พระยาเทพหัสดิน : ข้าพเจ้า ขอสนับสนุนความเห็นของ นายหลุยส์ คีร์ชเนอร์ หลังกการที่พระมหากษัตริย์จะทรงมีขังพระราชบัญญัติขึ้นนั้น น่าจะแบ่งได้ออกเป็น ๓ กรณี กรณีที่ ๑ ได้แก่พระราชบัญญัติที่ส่งภายใต้แทนราษฎรได้ผ่านมาแล้ว แต่ยังไม่ถูกยุบยั้งโดยวุฒิสภา ถ้าหากว่าพันกำหนดที่วุฒิสภาได้ยุบยั้งไว้แล้ว และสภาต่างยืนยันที่จะขึ้นไปถวายพระมหากษัตริย์ พระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นด้วยกับส่งภายใต้แทนราษฎร ก็ชอบที่จะให้ทรงพระราชอำนาจที่จะมีขังไว้ได้จนตลอดอายุแห่งสมาชิกภาพของส่งภายใต้แทนราษฎรคนหนึ่ง เพื่อไม่ให้มีการกระทบกระเทือนกันระหว่างพระมหากษัตริย์ สภาผู้แทนราษฎร และสภาผู้แทนราษฎร แล้วถ้าเมื่อได้มีการยุบยั้งเข้ามาใหม่ สภาผู้แทนราษฎรชุดใหม่เขาจะได้พิจารณาว่าสมควรจะยืนยันข้อคัดลงนหรือไม่ว่า ถ้าเขายืนยันไปก็จะได้พิจารณาอีกต่อไป แต่แต่กรณี

ในประการที่ ๒ ก็คือว่า สภาต่างกับวุฒิสภามีความเห็นคัดค้านต่อกันว่า ควรจะให้พระราชบัญญัติฉบับนั้น ๆ ออกไปได้ แต่บางเรื่องเราต้องคิดถึงเหตุการณ์ทางฝ่ายร้ายไว้บ้าง ไม่ใช่คิดในด้านดีเสมอ บ้างเรื่องอาจจะมิได้ทั้งครึ่งในพันครึ่งหรือหมื่นครึ่ง อาจจะเป็นไปได้ว่าสมาชิกสภาต่างกับสภานั้น สมมุติในทางที่ไม่เป็นศิริมงคล ในกรณีเช่นนั้น ก็ชอบที่พระมหากษัตริย์จะใช้พระราชอำนาจ ไม่ใช่ดูดีลงมาเฉย ๆ แต่ขอสาขารณมติให้ราษฎรทั่วประเทศได้มีความเห็นว่าเขาเห็นว่ามันจะเป็นผลดีผลร้ายแก่ประเทศอย่างไร นั่นหากว่าเรื่องเช่นนั้นได้มีอยู่ตามเดิมแล้ว สมเด็จพระปกเกล้าฯ ก็อาจจะไม่ต้องทรงส่งพระราชบัญญัติ เรื่องที่เกิดขึ้นในครั้งนั้น ท่านผู้เป็นสมาชิกสภาอยู่ในสมัยนั้นอาจจะจำได้ว่า พระมหากษัตริย์ต้อง พระวุฒิสภา แล้วก็มีผู้สนับสนุน เพื่อถวายความยุติธรรมแก่พระมหากษัตริย์อยู่คนเดียวแก่สภาเจ็ดท่าน แล้วคนหนึ่งเป็นใคร ท่านก็

ก็ทราบ มันก็มีเรื่องเช่นนี้แล้ว และหากได้มีประชามติจริง ๆ แล้ว
พระปกเกล้า ๆ ก็คงจะไม่ต้องส่งราชสมบัติ

ประการที่ ๑ ก็เป็นกรง่าย ก็อ้างโดยปกติเมื่อสภาต่างกับสถาบัน
ได้มีความเห็นสอดคล้องกันแล้ว ไม่มีปัญหาอะไร พระมหากษัตริย์ก็ทรง
อนุมัติ โดยเป็นรองธรรมศาลาให้ออกเป็นพระราชกำหนดกฎหมายได้ก็ด้วย
นั้นไม่มีปัญหา โดยปกติ แต่ต้องขอเสียใจสำหรับเหตุการณ์ที่ไม่เป็นศิริมงคล
ไว้ม่าง ให้ท่านมีศักดิ์ศรีจนที่จะเรียกทรงประชามติได้ ข้าพเจ้าเห็นเช่นนั้น

๓๐.๓๓ นาฬิกา

นายเพียร ราชธรรมนิเทศ : เรามาถึงตอนพระมหากษัตริย์นัก
เป็นข้อสำคัญที่สุดของรัฐธรรมนูญเหมือนกัน เพราะว่าพระมหากษัตริย์
นั้นเป็นต้นกานที่ยั่งยืน แต่การส่งราชสมบัติต้องไปตามกฏเกณฑ์บรรดา
ตลอดจนวันครบกำหนดใดเหตุหนึ่งทำให้พระมหากษัตริย์ของพระราชฤทธิ
หรือถ้าหากว่าท่านทรงจะได้อาแล้วสภาไม่เห็นชอบด้วยอะไรอย่างนี้ ก็กับจะ
ต้องส่งราชสมบัติเช่นเดียวกับข้าพเจ้าเห็นเป็นเรื่องอุกฤษฏ์กันใหญ่สำหรับเมือง
ไทย หนทางที่คิดที่เขียนนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าเราควรเขียนให้ด้วยความصدق
ถวายอาทานพระมหากษัตริย์ เพราะว่าพระเจ้าได้มีพระมหากษัตริย์ของเรา
ดำรงยั่งยืนต่อไป เพราะว่าพระมหากษัตริย์จะเด็จส่งราชสมบัติไว้ได้
หนึ่งแล้ว ถ้าหากว่าท่านส่งโดยหลักการใหญ่ต่อไปอาจจะไม่มีพระราชาผู้
ในจักรได้สืบแทนต่อไป เพราะเหตุที่ท่านรับขึ้นจึงต่อไปไม่ได้เพราะเหตุว่า
สิ้นระเบียบประเพณีอย่างโน้นอย่างนี้ เพราะฉะนั้นที่เจ้าคุณเทพฯ เสนอมา
บอกไว้ในกรณีพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติหนึ่งท้วงติงว่าไม่เห็นด้วย
ด้วยสัญญาแทนแล้วเราจะได้ความที่เรากำลังกันแล้วหรือกรรมมาธิการ ยก ร่าง มา
แล้วภายหลังส่งผ่านขึ้นยมนั้นคดีเดิมพระราชบัญญัตินั้นก็คงขึ้นไปที่พระมหาก
ษัตริย์ เมื่อขึ้นไปพระมหากษัตริย์ก็มีพระมรดกโดยฉพาะพระราชบัญญัติ

ดูมิได้ภาษาไม่เห็นด้วยเขารับใจมานานแล้ว แต่ถึงเวลาอันสมควรแก่สภามัน
 ดีที่จะเสด็จออกไปอยู่ ณ พระมหากษัตริย์ก็คิดดีเสียมาก เพราะอะไร
 เพราะอย่างเจ้าคุณเทพ ๆ ว่าอาจจะมิควรหาหนึ่งแต่ไม่ใช้มีเสมอไป นาน ๆ
 อาจจะดีก็ครั้งหนึ่ง สมาสักสภามันแทนอาจจะไปพวกช่วยจักรวาลกัน
 าคิดไปทางใดทางหนึ่งอาจจะสมคบกัน แต่ข้าพเจ้าไม่เชื่ออำนาจ ๆ อาจจะ
 เปลี่ยนเช่นนี้ก็ได้ แต่ในกรณีเช่นนี้ว่ากันตามรัฐธรรมนูญสภามัน
 ผู้แทนเขายืนยันไปก็ขอด้วยรัฐธรรมนูญแต่พระมหากษัตริย์จะทรงอำนาจยืนยัน
 มาอย่างใดอย่างหนึ่งก็ทรงทำได้ตามที่ขอด้วยรัฐธรรมนูญ แต่ในกรณี
 เช่นนี้ก็จะให้พระมหากษัตริย์ทรงดำริหรือทรงเห็นนาน ๆ อีกหน่อย
 เพราะว่าพระราชมัญญัติที่เสนอไปนั้นครั้งหนึ่งไม่เห็นชอบด้วย อีกครั้ง ยืนยัน
 อย่างนี้เราควรให้พระมหากษัตริย์ทรงพิจารณาให้รอบคอบทุกที่ทุกทางให้เวลา
 ให้มากพอ แต่ว่าในกรณีพิเศษอีกอันหนึ่งอย่างเจ้าคุณเทพ ๆ ว่า คือดูมิได้ภา
 และสภามันเห็นพ้องต้องกันจะให้ออกพระราชมัญญัติใดพระราชมัญญัติหนึ่ง
 แต่พระมหากษัตริย์ซึ่งทรงเป็นกลางทรงเป็นพระภูมิเจ้าที่ เมืองไทย ทรง เห็น ว่า
 พระราชมัญญัติออกไปจะเป็นภัยแก่บ้านเมือง หรือจะเห็นว่าพระราชมัญญัติ
 นั้นออกไปดีก็ทางต้องคบคิดกันเสนอ นาน ๆ จะมีสักครั้งหนึ่งหรืออาจจะ
 ไม่มีก็ได้ ซึ่งทวนเองกับออกอำนาจ ๆ อาจจะมิควรหนึ่งก็ใดหรือจะไม่ก็ได้
 แต่เราวางรัฐธรรมนูญเราต้องการวางอย่างไม่ประมาท และในกรณีเช่นนี้
 ข้าพเจ้าเห็นพระมหากษัตริย์จะยืนยันอย่างไรมา สภาทั้งต้องหนักงายยืนยัน
 ไปตามเดิมและถ้าเช่นนั้นก็ไม่มีทางอื่นนอกจากพระมหากษัตริย์จะทรงงด
 ราชสมบัติ เมื่อทรงงดราชสมบัติก็เกิดวิธีชงอย่างใหญ่หลวง คือบ้าน
 เมืองเราไม่ต้องการให้เกิดวิธีชงเช่นนั้น เมื่อ
 อย่างนี้แต่ก็ไม่มีความชงอย่างอื่น มีอย่างเดียวที่พระมหากษัตริย์จะทรงใช้ได้
 ก่อนทรงลงพระปรมาภิไธยคือแช่มพืด ทุ เตอว พืด ก็ให้ประชาชนออก
 ความเห็นว่าพระราชมัญญัตินั้นควรจะลงประชามติหรือไม่ และในกรณี

ก็ใช้หมอบัญญัติที่คุ้นเคย ๆ เช่นเอมาน ให้ผู้ทรงยศหรือราชครู ส่งมาให้เวลา
เท่าไรก็แล้วแต่จะตกลงกันเถิด อย่างนี้ควรจะมีไว้ในรัฐธรรมนูญ และ
ข้าพเจ้าก็เชื่อว่ารัฐธรรมนูญนี้ใช้ไปอีกก็ลำบากคงไม่มี แต่โลกเราเวลานี้
ไม่เที่ยง อันนี้เป็นอย่างนี้แต่ต่อไปอาจจะเป็นอย่างอื่นต่อไปอีกก็ได้ เพื่อจะ
รักษาราชบัลลังก์ในกรณีที่สภาพต้องเห็นชอบด้วยกับคณะออกพระราชบัญญัติ
โดยพระราชบัญญัติหนึ่ง แต่ฝ่ายพระมหากษัตริย์ถ้าทรงปรึกษาของมนตรี
หรือได้ฟังความเห็นหรือเสียงของทั่วไป และในฐานะที่ท่านทรงเป็นพระภุม
เจ้าที่เห็นว่าถ้าออกไปแล้วบ้านเมืองจะดีกว่าหรือตกเป็นอาณาประชาราษฎร์ของ คน
คณะใดคณะหนึ่งดังนี้ พระมหากษัตริย์จะทรงลงพระปรมาภิไธยได้อย่างไร
เพราะว่าท่านกษัตริย์ไม่ชอบกว่าเรา เพราะท่านก็ทรงเป็นประมุขด้วย คือ
เหตุนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าเปลี่ยนแปลงควรจะนำมาใช้ แต่จะให้เวลาเท่าไรนั้นข้าพเจ้า
อยากจะเสนอว่า ถ้าที่ประชุมเห็นด้วยก็เขาได้ให้กรรมสิทธิ์ยกกว้างมาได้
แค่ในการพิจารณาควรพิจารณาให้มาก เช่นที่พระปกเกล้า ๆ คณะราชมนตรี
ซึ่งถ้าท่านยอมไปแต่เหตุการณ์ตอนหลังที่เป็นมาแล้ว เวลานี้ข้าพเจ้าได้อ่าน
หนังสือที่ ไรบยงร์ดีดเคียคยาทไมคงรมีเรื่องอย่างนั้น ถ้ารัฐธรรมนูญของ
เราไม่แต่งกระด้างเกินไปแล้วเวลานี้เราอาจจะไม่ต้องถึงกับมีพระมหากษัตริย์
แต่ราชมนตรีในเวลานี้ แต่มีเชิญรัฐธรรมนูญไม่ให้ออกได้ที่จะใช้นั้น
ได้ เพราะฉะนั้นเวลานี้อย่างไรเสียข้าพเจ้าก็ไมยอมที่จะให้มีการตั้งราช
มนตรีอย่างนั้นอีก ข้าพเจ้าเป็นสมาชิกสภาอารักขารัฐธรรมนูญคนหนึ่งข้าพเจ้า
ต้องการอย่างนี้จะไม่ให้เป็นอย่างนั้นอีก

พรต.ต. เด็ก สุ่มิตร ร.น. : ข้าพเจ้าสังเกตความจริงที่มัก
คือพระมหากษัตริย์ของสมาชิกบางคณะอาจจะท้อใจเพราะประเทศนี้มากว่า
ถ้าท่านนักประเทศต่าง ๆ เขาถนัดกันถนัดหนาในเรื่องนี้ได้อัน เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าจึงพยายามท้าวพระมหากษัตริย์ให้เป็นพระมหากษัตริย์แห่ง รัฐธรรมนูญ
ประจวบกับไทย ไม่ใช่มีสมบูรณาญาสิทธิราชประมุขด้วย เพราะฉะนั้น

ด้วได้เกิดมาประเทศหนึ่งประเทศใด ถ้าได้เกิดมาจากพระมหากษัตริย์แล้ว
 ราชบัลลังก์ต้นทันที อันนี้เป็นของแน่นอนเหลือเกิน เพราะฉะนั้นทุกประเทศ
 เขาประคับประคองกันทำไมให้เกิดปัญหาได้ขึ้นมาได้ เพราะฉะนั้นในกร
 ที่ระพยายามให้มีการจัดที่เป็นของไม่เหมาะ ไม่ถก การจัดนั้นควรจะ
 เป็นของที่ดีของด้อยเสีย เพราะฉะนั้นในข้อนี้ที่มีการอ้างว่า ถ้ามา ๒ ฝั่งทำ
 พ้องกันแล้วให้พระมหากษัตริย์ลงพระปรมาภิไธยได้ทันที เหตุการณ์นี้ฟังไม่ขึ้น
 เพราะเหตุที่จะเปิดว่าจะไร แต่ที่ว่าผู้มีสถานเป็นของพระมหากษัตริย์เมื่อ
 ได้ถูกตั้งมา เพราะเหตุว่าจะไม่แน่นอน จะแน่นอนอย่างไรซึ่งอาจจะมั่นคงหนึ่ง
 ซึ่งคุณสภาจะพิจารณาพระมหากษัตริย์กับรัฐบาลว่าจะเข้าข้างใคร เพราะ
 ฉะนั้นจึงไม่มีปัญหาอันใดโดยว่าพระมหากษัตริย์เราต้องให้ จัดได้เหมือน กัน
 แต่ว่าได้ในทุกกรณีมีอำนาจเป็นข้อยหรือจะผ่านโดยการขัดแย้งก็ตาม แต่
 การจัดอันนี้ขออย่าให้เข้าใจผิด ก็เป็นเพียงแต่ว่าพระมหากษัตริย์ที่ทรง
 ผู้แทนราษฎรของทั้งอำนาจการร่างกฎหมายเสนอนั้นขึ้นมาไม่เหมาะสมก็ส่ง
 มาเพื่อให้สมาชิกไม่เห็นแต่เพียงการตักเตือน ไม่ใช่ไม่เอา เพราะฉะนั้นเรา
 จึงเห็นแย้งไปทางนั้น เมื่อเช่นนั้นแล้วคล้าย ๆ ผู้ใหญ่คุณเด็กแล้วส่งลงมา
 เพื่อให้ท่านพิจารณาพอสมควรแล้วก็ส่งกลับมาใหม่ แต่เมื่อมาสภาได้
 ตัดสินยืนยันขึ้นไปแล้วพระมหากษัตริย์ก็ส่งผ่านกฎหมายอันนั้น ขอให้ศึกษา
 ให้ถึกแล้วว่าพระมหากษัตริย์ไม่ผ่านกฎหมายอันนั้นแล้วก็จะถามของ ท่าน
 อีกอันหนึ่งไปหาประชามติ จะเป็นภัยต่อราชบัลลังก์นั้น เชื่อว่าท่านทุกคน
 ไม่ต้องการอย่างนั้น เพราะว่าจะมีประชามติได้หรือไม่ สัมมัตติว่าเมื่อไปแล้ว
 ราษฎรเขาตามพระมหากษัตริย์ก็แปลว่าสภาอันนั้นต้องยุบไป แล้วยุบไปแล้ว
 เลือกกติมาเป็นชุดเดิม ท่านมองเห็นหรือไม่ประเทศจะไปได้อย่างไร
 จะต้องเกิดความไม่ไว้วางใจ ไม่พอใจระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎร
 อยู่เรื่อย ๆ ไป เพราะฉะนั้นจุดอันนี้เป็นจุดสำคัญที่สุด และขออย่าให้ท่านส่งมา

อีกได้พิจารณาอยู่ในเรื่องประจําเดือนนี้ เราเอาแต่เพียงง่าย ๆ เท่านั้น
 คือเมื่อเวลาพระมหากษัตริย์ท่านเห็นว่ากฎหมายที่ได้ผ่านขึ้นไปนั้นใน เวลาอัน
 สั้นสุด ท่านเห็นว่าไม่เหมาะ ท่านอาจจะส่งกลับมาให้รัฐสภาพิจารณาใหม่
 แต่เมื่อเสร็จรัฐสภาพิจารณายืนยันไปแล้ว เพราะว่าท่านคิดว่ารัฐสภานั้นก็บางที
 ก็ไม่โง่ระโง่งนทีเดียว ก็เห็นความผิดความพลาดก็ช่วยกันเอง เพราะ
 ฉะนั้นฉะนั้นไปอีก พระมหากษัตริย์ก็บอกว่าคุณใจ เมื่อจะเอาอย่างนั้น
 ท่านก็ส่งพระปรมาภิไธยให้ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเราจะไม่ต้องพิจารณาถึงกร
 การกระทบกระเทือนต่อราชบัลลังก์เลยโดยเด็ดขาด อันนี้เป็นจุดประสงค์ของ
 ประราชูปถัมภ์อันแท้จริง แล้วข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าพวกท่านจะหนีไปที่อยู่บาง
 ฉากออกไปถึงความของฉกร

๑๑.๕๓ ๒.

พล. ท. จีระ วิจิตรสงคราม : ผมมีความเห็นตรงเกี่ยวกับตัว
 ที่ตั้งปัญหาเบื้องต้น ในหลักการของการออกกฎหมายผมมีความเข้าใจว่า
 กฎหมายที่คนนี้จะต้องได้รับความเห็นชอบจากองค์การ ๓ คือจากสภาผู้แทน
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่โดยหลักที่พวกเราจัดว่าสภาผู้แทนนี้เป็น
 ผู้แทนของปวงชน เพราะฉะนั้นอำนาจความเป็นใหญ่เราให้สภาผู้แทน แต่การ
 ใช้ตัวจากสภาผู้แทนนั้นก็ต้องมีหรือจากตัวองค์กรให้ก็เป็นเรื่องที่จะต้อง
 พิจารณาในหลักการที่เขียนนั้นอย่างนั้นหรือ การทวงถามหลักการของกา
 รปิดขององค์การไปถ้าหามีการยับยั้งของพระมหากษัตริย์นั้นอาจจะเกิดขึ้น ครั้น
 ก็คิดว่าหากว่าสภาทั้งสองคือรัฐสภาเห็นชอบด้วย แล้วแต่ส่งขึ้นไปพระ
 มหากษัตริย์ทรงทักท้วงก็เป็นประการหนึ่ง ในประการที่ ๒ ถ้าผู้แทนเห็น
 ชอบด้วยแล้วรัฐสภาไม่เห็นด้วยและมีการยับยั้งแล้วได้ส่งต่อไปให้พระมห
 กษัตริย์ทรงทักท้วงยับยั้ง มี ๒ ประการ ในประการแรกพยานหลักฐานเมื่อรัฐสภา
 ได้ลงมติแล้วความที่ภาคเดียวกัน ๆ ไป ก็เห็นว่าโดยลักษณะเช่นนี้

พระมหากษัตริย์ทรงยินยอมยกมณฑลให้ตั้งขึ้น หรือแต่จะไม่มียกเขตอำ
จะมีได้ตั้งที่สมภารกษัตริย์ท่านใดก็ปรายแล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อพระมหากษัตริย์
ท่านทรงยินยอมแล้วก็ต้องประชุมรัฐสภา ถ้าหากว่ารัฐสภายินยอมตามเดิม
ขึ้นไปแล้ว ก็ระดมมีความเห็นว่าเป็นพระราชาอำนาจที่ยกมณฑลขึ้นทางรัฐสภา
นี้ระดมยินยอมไว้ ไปตั้งสมัยประชุมหน้าจึงยกขึ้นพิจารณาใหม่ แต่ปรกติเมื่อ
พระมหากษัตริย์จะยกมณฑลไปตั้งประการที่ ๒

สำหรับประการที่ ๒ เมื่อสภาผู้แทนเห็นชอบด้วยแล้วจึงสภาโดยมัย
แล้วได้เสนอนั้นไปพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว
ความการรับมัยของท่านเองก็เห็นชอบ หมายถึงความถึงว่าทางสภาผู้แทนเมื่อได้ประชุม
กันเห็นว่าการที่จะออกกฎหมายนี้ได้เสนอนั้นไปเป็นครั้งที่ ๒ แต่พระมหาก
ษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วย ถ้าเช่นนั้นแล้วต้องระดมยินยอมไว้ไปตั้งสมัยประชุม
คราวหน้าคราวนี้ ในชั้นต่อไปซึ่งเป็นชั้นที่พระมัยมีความคิดเห็นแตกต่าง กับ ท่าน
สมภารกษัตริย์ท่านคืออำนาจที่จะให้ประชามติ ประชามตินั้นพระมัยคิดว่า
เราไม่ควรจะยกย่องเป็นพระราชาอำนาจโดยครั้ง คำว่าจะเกิดขึ้นจากสภานี้ซึ่ง
หมายความว่าเมื่อถึงสมัยประชุมคราวต่อไปแล้วทางสภานี้ ได้ยกเรื่องขึ้น
พิจารณาใหม่และมีการยินยอมตามเดิม เมื่อมีการยินยอมตามเดิมแล้วก็ต้อง
ให้พระมหากษัตริย์ทรงวินิจฉัย แต่ถ้าหากว่าท่านไม่ทรงเห็นชอบด้วยไปตั้ง
ขึ้นเป็นหน้าที่ซึ่งสภาที่ระดมพิจารณา เช่น หมายถึง ความถึงว่าถ้า ทั้ง สภา เห็นว่า
เจตนาจะออกกฎหมายให้ได้ ถ้าเช่นนั้นแล้วทั้งสภาควรจะต้องปรึกษากับประชามติ
คือถวายให้พระมหากษัตริย์ทรงทำอย่างไรโดยอย่างหนึ่งแต่เห็นสมควร หมายถึง
ความว่าให้สภาทำเอง ประชามตินั้นมีหลายท่านว่าเป็นเราเฟรนช์มีหรือยุโรป
สภาที่เป็นประชามติเหมือนกันไม่จำเป็นที่จะเรียกอย่างไรจึงมีแต่ขอให้เขียนประชามติ
ก็แล้วกันโดยเหตุที่รัฐธรรมนูญของเราบังคับแล้วข้อฉบับได้มาจากอังกฤษและ
พระมหากษัตริย์ทรง ใช้อำนาจนั้นตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ การที่จะให้
พระมหากษัตริย์ตั้งพระปรมาภิไธยประการใดก็ยังไม่เป็นอันต้องประชุมกัน

คิดว่าไม่ควรมีกฎหมายใดออกไปโดยสภาแล้วไม่มพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วเป็นหน้าที่ของสภาจะวินิจฉัยว่าเราจะเอามติประชาชนหรือยัง ถ้าหากว่าประสงค์จะขอมติของประชาชนก็ขอให้ทันที ถ้าหากว่าประชาชนเห็นชอบด้วยเป็นส่วนใหญ่แล้วเมื่อถวายขึ้นไปแล้วพระมหากษัตริย์ท่านต้องทรงลงพระปรมาภิไธย เพราะเหตุว่าเมื่อประชาชนเห็นด้วยแล้วตามทฎ ๙ ไปท่านก็ไม่ได้ เรื่องเป็นเช่นนั้นเพราะฉะนั้นในแง่ึกของกรรมเห็นว่ากรที่จะให้ประสามคนนั้นก็เป็นที่มาของสภาวินิจฉัยเอง ในหลักที่แตกต่างกันคือไม่เห็นสมควรขอมติประชาชนก็เป็นหน้าที่ของสภา ไม่ใช่เสนอให้ท่าน แต่ท่านใช้พระเศียรเช่นนี้กรรมเห็นว่าไม่สมควรทำ

๑๐.๕๕ น.

หลวงองค์กษัตริย์ : ในเรื่องอำนาจได้ฉันผมเองเห็นว่าคงจะไม่มีความจำเป็นเพราะว่าเรามีวุฒิสภาเป็นผู้ใดอยู่แล้ว แต่วุฒิสภามหากษัตริย์นั้นเองทรงแต่งตั้ง กรรมคิดว่าในกรณีของพระมหากษัตริย์ได้ยื่นข้อเท็จจริง เพราะฉะนั้นก็คิดว่าเราอย่าไปพิจารณาอะไรที่มากไปกว่าความเคย ก็มิต้องสภาเห็นชอบด้วยแล้วเราก็ถวายเป็นพหุท่าน เมื่อพระมหากษัตริย์ท่านพระราชทานลงมากับอันไปให้ต้องสภาพิจารณาอีกทรงเห็นยืนยันก็แสดงถึงความประสงค์อยู่แล้ว การที่จะเรียกประชุมกันนั้นผมไม่เห็นด้วย กฎหมายที่ว่าในราชรัฐสามัญเลย กรรมเองเป็นนักสภาออกกฎหมายมาวางทุกเงื่อนไขไว้จะไม่ว่าอย่างไร นับเพียงนั้น ท่านจะให้เกิดประชามติ จะเห็นว่าท่านเลือกในดวงหรือทางสภาจะเลือกท่านหรือจะอยู่ในกฎหมายฉบับไหนหรือไม่ดีหรือจะเป็น กษัตริย์หรือไม่เป็นอย่างไรด้วยเห็นกรรมคิดว่าเพื่อที่จะทอดทวนรักษาพระราชสมบัติก็ไม่ให้กรรมกระทำการที่ถามพระราชอำนาจได้เพียงว่า

ให้รัฐสภาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ถ้าหากยืนยันขึ้นไปก็คว่าให้กฎหมายผ่าน
ไปก็ถือว่า

นายสุวิชัย พันธุ์เกษมสรณ : สำหรับในปัญหาที่เกี่ยวกับกาารที่จะ
เปลี่ยนแปลงพระราชอำนาจในเรื่องการวินิจฉัยหรือไม่นั้น ข้าพเจ้าเห็นว่าควร
เปลี่ยนแปลง ก่อนอื่นนั้นข้าพเจ้าใคร่ที่จะแย้งความคิดเห็นของท่านสมาชิก
ผู้หนึ่งคือท่านพลตรีเต็ก ตุ่มิตร คือท่านนายพล ฯ ได้กล่าวว่าการที่จะให้พระ
ราชอำนาจยับยั้งมิได้ หรือว่าจะให้มีพระราชอำนาจในการที่จะยับยั้งกฎหมาย
ต่าง ๆ นั้นเป็นการกระทบกระเทือนราชบัลลังก์ นี้ถือเอาเป็นสาระสำคัญความ
จริงถ้าท่านได้อ่านรัฐธรรมนูญมา ตั้งแต่ต้นท่านจะเห็นได้ว่าพระมหากษัตริย์นั้น
ทรงเป็นที่เคารพสักการะผู้ใดจะละเมิดมิได้ และนอกจากนั้นแล้วตัวรัฐธรรมนูญ
ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ในประเทศต่าง ๆ ซึ่งมีพระมหากษัตริย์แล้วหรือ
ว่าพระมหากษัตริย์ทรงทำไม่ได้หรือว่าพระมหากษัตริย์ทรงรับผิดชอบในทางการ
เมือง คึงนักโดยเหตุที่ว่ารัฐธรรมนูญตราไว้ว่ากาารที่จะทำอะไรภายในพระ
ปรมาภิไธยนั้นจะต้องมี รัฐมนตรีหนึ่งนาย เป็นผู้รับสนอง พระ บรมราช โองการ
และในขณะที่เรากำลังจะร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ในเราจะต้องมีคณะหนึ่งซึ่งอาจ
จะเรียกว่าสภาอภิรัฐมนตรีหรือองคมนตรีก็ตามซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบแทนพระ
มหากษัตริย์ เพราะฉะนั้นในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทบกระเทือนต่อพระราช
บัลลังก์นั้น คึงเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจะเป็นไปได้ ในเมื่อเราได้มีรัฐ
ธรรมนูญของพระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพสักการะ และได้บัญญัติหลัก
รัฐธรรมนูญในประเทศ เมื่อได้กล่าวไว้แต่ปัญหาที่เกี่ยวกับกาารจะให้พระ
ราชอำนาจวินิจฉัยได้ไหม ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างว่าถึงแม้คุณ ฯ ในเรื่องว่าทำไม
จึงควรที่จะเปลี่ยนแปลง และอย่างไรในรัฐธรรมนูญชุดคราวนั้นไปเขียนไว้แต่
เพียงว่า เมื่อสภาได้มีความเห็นที่จะออกกฎหมายฉบับใด เมื่อเสนอ
กฎหมายขึ้นไปทุกเกล้าถวายพระมหากษัตริย์แล้ว พระมหากษัตริย์ไม่ทรง
ลงพระปรมาภิไธยทรงคืนมาภายในกำหนดกั หรือส่งคืนมาซึ่งไม่เห็นด้วยใน

LIRT

พระราชบัญญัติฉบับนี้ก็คือ รัฐสภาจะต้องประชุมปรึกษากันและในกรณีที่เธอ
 มติครั้งสุดท้าย ของรัฐสภานั้น ขอให้ประกาศใช้เป็น กฎหมายได้โดยนั้นข้าพเจ้า
 ยังไม่เห็นด้วย ทั้งนี้ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างว่า สมมติว่าสภา ๒ สภาได้มี
 การตรากฎหมาย ยกตัวอย่างเช่นข้าพเจ้าว่ารัฐบาลชุดนั้นโดยมติของสภา
 ข้างมาก และรัฐบาลชุดนั้นได้ไปทำสัญญาฉบับใดกับต่างประเทศในกรณีที่จะ
 คัดเอาดินแดนส่วนใดส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทยไปให้แก่ต่างประเทศ เมื่อ
 ได้มีการเสนอกฎหมายเข้ามา กฎหมายนั้นก็ได้ตราออกมาได้ก็คัดเอาดินแดน
 ส่วนหนึ่งของประเทศไทยให้แก่ต่างประเทศ และเมื่อเป็นเช่นนั้น สภาผู้แทนที่
 รัฐบาลจะหวังว่ามีความเดียวข้างมากไปถึงวุฒิสภา วุฒิสภาก็ทักท้วงลงมา ทั้งนี้เมื่อ
 ขึ้นไปถึงพระมหากษัตริย์แล้วก็ได้เสด็จออกยุบคืนลงมา รัฐสภาอีกก็เสียงลงมติคง
 ยืนยันให้ตรากฎหมายยกดินแดนให้แก่ต่างประเทศ ในกรณีเช่นนี้จะให้ใครคัด
 ดินแดนพวกนี้รัฐบาลไม่ยอม เพราะว่ามีนโยบายคัดดินแดนหรือเพื่อจะเจตนา
 ตักอื้อหรือเพื่อจะใคร่ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งแก่ประเทศ เมื่อเช่นนั้นแล้วก็ไม่
 ควรเป็นหน้าที่ของรัฐบาลเป็นผู้ชี้ขาด คือยุบสภา การที่จะให้ประชาชนออก
 เสียงในทางข้อนี้พิจารณาตัดสินการนี้ว่าควรจะเป็นอย่างไร ในทางข้อนี้ก็
 รัฐบาลเสนอให้ยุบสภาเรียกว่าถึงคนใดใคร่ และรัฐบาลทำเสียงทั้งหมดของ
 สภารัฐบาลก็ยืนยันยืนยันเองว่าจะต้องให้ดินแดนนั้นแก่ต่างประเทศ เพราะ
 ฉะนั้นในกรณีเช่นนี้ข้าพเจ้าจึงอยากให้เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์
 จะโดยคนรองคนตรีผู้ใดถวายข้อปรึกษาว่าให้ประชาชนเป็นผู้พิจารณาตัดสิน
 ว่าเราควรจะ คัดดินแดน ของ ประเทศไทยให้แก่ ต่างประเทศ ตามที่รัฐบาลหรือ
 รัฐสภาขอร้องเสนอมา ก็กรณีเช่นนี้แหละข้าพเจ้าว่าอำนาจเพียบป็นี่ดีสำหรับ
 ประชาชน การที่กระทำเช่นนี้ของรัฐบาลแต่มีแทนของเราแล้วอีกกฎหมาย
 ได้คัดดินแดนส่วนหนึ่งให้แก่ต่างประเทศเขาจะเอาหรือไม่ ก็หมายความว่า
 เยส ออร์ โน จะเอาหรือไม่ ก็เป็นแต่เพียงออกเสียงเท่านั้น ไม่ใช่
 พิจารณาการปฏิบัติกฎหมายอะไรในเรียกว่าเราทำไว้แต่อย่างนี้

การเปลี่ยนข้าพเจ้าเชื่อว่าในวาระนี้ข้าจะไม่มี แต่ทว่าในกรณีเช่นนี้เราทั้งสอง
 ทางทางแก้ไข นี้เรียกว่าเราวางแก้ไขทุกวิถีทางที่ถูกต้อง เพราะฉะนั้น
 สำหรับกรณีที่จะมีการแก้ไขเปิดขึ้นรัฐธรรมนูญเพื่อสำหรับแปลงอำนาจไว้คืน
 ข้าพเจ้าขอแก้ไขแก้ไขเปลี่ยนแปลงในทางรูปนี้ ส่วนที่ว่าการยังมีกฎหมายบาง
 ประเด็นนั้นจะไม่ตลอดอายุ ของสมาชิกก็ตาม หรือจะไม่ตลอดสมัยประชุมนั้นก็
 ตามที่ผู้ตั้งแต่ความสำคัญ ของกฎหมายฉบับซึ่งจะทำได้ ยกตัวอย่างเช่น
 กฎหมายบางฉบับอาจจะสำคัญถึงขนาด เช่นการตัดทำอายุสามัญบุคคลอย่าง
 นี้เราถือว่าเป็นเรื่องสำคัญสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ
 ชาติ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงขอให้ที่ประชุมได้พิจารณาในขั้นต้นว่า เราควร
 จะเปลี่ยนแปลงพระราชอำนาจไว้คืนตามรัฐธรรมนูญชั่วคราวเสียก็ขอให้ท่าน
 อภิปรายกันบ้าง แต่สำหรับกรณีที่จะมีประชามติ หรือออก คือ ในกรณีอื่น ๆ
 นั้นข้าพเจ้าจะได้มีโอกาสได้เมื่อผ่านในเรื่องเหล่านี้ไปแล้ว ข้าพเจ้าจะได้พูดถึงเรื่อง
 เพลิดเพลิน เช่นการตรวจกฎหมายเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญอะไรเหล่านี้สักวาระหนึ่ง

๑๑.๐๔ น.

พระยาปรีชานฤเบศร์ : ประเด็นที่พูดเวลานี้มีอยู่ตามรัฐธรรมนูญ
 มาตรา ๑๐ ที่ว่าถ้าพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นชอบด้วยร่าง พระราชบัญญัตินั้น
 จะได้พระราชทานคืนมายังรัฐสภา รัฐสภาจะปรึกษากันใหม่ จะมีการแก้ไข
 หรือไม่แก้ไข ก่อนที่จะพิจารณาว่าจะมีการแก้ไขหรือไม่ก็ให้พิจารณา
 อย่างนี้ อันที่จริงเราควรจะยอมให้ในหลวงมีอำนาจ ข้าพเจ้าไม่อยากจะพูดว่าอำนาจ
 ย่อมยิ่งหรืออะไร เราควรจะยอมให้ในหลวงที่ไม่ทรงเห็นชอบ ด้วยกฎหมายที่ส่ง
 ขึ้นไปถวายหรือไม่ ถ้าหากว่าเรายอมให้ในหลวงมีอำนาจที่จะเรียกว่าทรง
 เห็นชอบด้วยกฎหมายที่ส่งขึ้นไปแล้วเราจะให้ในหลวงนั้นมีอำนาจเพียงไหน
 แลใหม่และด้วยวิธีใด ทั้งนี้ขอต้นที่จะให้ในหลวงมีอำนาจไม่ทรงเห็นชอบ
 ด้วยกฎหมายที่ส่งไปหรือไม่ และรัฐธรรมนูญนี้เขียนไว้แล้วจะให้ข้าพเจ้า
 ที่จะไม่ทรงเห็นชอบด้วย อันนี้ข้าพเจ้ามีความเห็นด้วยและขอเสนอให้ท่าน

เขายื่นมือเขาแล้ว อธิบดีก็จะตั้งนอนหงาย เขาก็เข้ามาขมิบลงไปได้ในห้อง
 เห็นพระประมุขไทยได้ ในกรณีเช่นนี้ข้าพเจ้าก็เห็นด้วยกับเจ้าพระยาศรี-
 จรรย์ราช ว่าถ้าควรจะให้มีโอกาสสักสามเดือน ก็ให้ในห้องก็ได้ก็ควรจะดีสักหน่อย
 ก่อน ก็จะได้มีการปรึกษาหารือกัน ในกรณีที่จะปรึกษาก็มีหมอกฎหมาย
 บ้าง อะไรมบ้าง ทั้งนี้ในกรณีทั้งนี้ทางต้องมีความเห็นร่วมกันข้าพเจ้าก็เห็นด้วย
 กับเจ้าคุณเทพฯ ที่ว่าควรให้ในห้องมีสิทธิเรียกประชาชนมาออกความเห็น
 ตามคู่ออกหมายที่ส่งมาผู้แทนที่ใดเลือกมากับอุมติสภาที่ข้าพเจ้าได้เลือกไปนั้น
 ในฐานะที่เป็นประมุขของชาติในที่นั้นท่านจะเอาไหม เขามีความเห็นแตกต่างกันมา
 แล้วท่านจะเอาหรือไม่ ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่ควร แล้วแต่ท่านจะว่าควรให้หรือไม่
 เช่นนั้น แต่ว่าอำนาจที่จะเรียกราษฎรมาออกความเห็นที่ใดฟังมาแล้วบอก
 ให้ในห้องได้โดยก่อนแล้ว ให้มาออกความเห็นเสียก่อนแล้วจึงว่าได้ ข้าพเจ้า
 ว่าเราควรจะให้เอาเข้ามาได้ใจเราบ้าง ในเรื่องกฎหมาย ๒ ฉบับรัฐบาล
 เสนอขึ้นมาแล้วเราไม่เห็นด้วย แต่ว่าโดยเหตุที่เราคนเดียวอยู่ที่เราตั้งไป ๓๐๐
 คนสมัครมาอย่างนั้นเขาเอา แต่ผู้ราษฎรเลือกมา ๑๒๐ คนจะไปตั้งเขาได้
 อย่างไรเราดูอย่างนั้นไม่ได้ เราก็ต้องต่อสู้ด้วยความเห็นด้วยกับกัน อธิการ
 มีนเป็นอย่างไร ข้าพเจ้าชอบอย่างมากว่าพระมหากษัตริย์คงจะทรงรู้สึกจิตใจ
 ของประชาชนทั้งหลาย เพราะท่านเฉลียวฉลาดกว่าข้าพเจ้า การศึกษา
 ที่กว่าถ้าจะเปรียบกับได้กับว่าหมายตลอดคือกว่าหวังตามถนน นี้เราไม่ควร
 เรียกว่าอะไรก็เห็นควรให้อำนาจที่กฎหมาย ๒ สภาเห็นด้วยให้ในห้องมีสิทธิ
 ที่จะเรียกประชาชนที่ราษฎรที่ตัดสินใจว่าจะเห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นชอบด้วย
 ท่านจะใช้หรือไม่ ใช้ก็ได้แต่ท่านอย่างยกตัวร่วมกับชาวของคนไทยได้ภาคใด ๆ
 มี ๒ อย่าง ๒ อย่างจะกินอย่างไรนั้นก็เลือกเอาตามชอบใจ กฎหมายเมื่อ ๒
 สภาเขาจะเอาแต่ข้าพเจ้าเห็นว่าไม่น่าจะเห็นไปเหมือนอย่างนั้นท่านจะเอาหรือไม่
 เอาแล้วแต่ท่านจะใช้ ถ้าทำอย่างนั้นแล้วนั้นของแต่ละสภาแล้วแต่ไม่ยก

ให้มีในหลวง ๓ วันแล้วลาออก มีในหลวงแยะ ๆ ฝ่ายหัวมีครบในหลวง ก็ไม่พอ ข้าพเจ้าไม่อยากจะเป็นอย่างนั้นและเราทุก ๆ คนเชื่อว่าสามานได้อำนาจอยากให้มีในหลวงเสมอไม่มีใคร สามานว่าไม่ อยากให้มีในหลวงทุก ๆ คนและข้าพเจ้าอยากให้มีในหลวงเสมอเพราะฉะนั้นเมื่อทุก ๆ คนอยากอย่างนี้แล้ว เราก็นอนฝันให้ท่านน้อยอย่างแรงมากอย่าเหยียบเฉยอย่างพระยาปริชาฯ มดควงเล็กเหยียบบับเคี้ยวตาย แล้วเป็นดังกระแทกกระทอนจะไม่เป็นจริง อย่างที่ว่าพระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพ ตักการะ นินะไร ตักการะเหลดโหล ข้าพเจ้าผ่านพระบรมรูปที่ไหนข้าพเจ้าไหว้ทุกที่หัวไม่เขินนั่นก็เบียดอกข้าพเจ้าผ่าน ๑๐ หนักเบียดหมอกทั้ง ๑๐ หนักอย่างข้าพเจ้าพบเจ้าคุณเทพหัสดินทวี และเจ้าคุณศรี ฯ ที่ไรข้าพเจ้าก็ทำความเคารพทุกที่ ใ้ไรว่าพระยาปริชาผ่านในหลวง ๑๐ หนักไหว ๑๐ หนักข้าพเจ้าก็ความเป็น จิตจิตใจของเรานับถือ ในหลวง หนึ่งมอเถระขอชนกล่าวให้เข้าใจ ละ ให้ท่านมีอำนาจที่จะไม่เห็นชอบกฎหมายที่ส่งมาที่ท่านไม่เห็น ชอบกฎหมาย ที่ออกผ่าน ๒ งภา แล้วให้ท่านมีอำนาจเรียกประชุมมติได้แต่กำหนด เวลาได้สำหรับ เรียกประชุมมติว่ากี่วัน ๘ วันหรือเก้าวันนั้นก็ตามเราวางกำหนดไว้โดยมีคำสั่งของรัฐบาล เรียกรายชื่อบรรดา ออกกองมเห็นกันถ้าทำอย่างนั้นถวายนข้าพเจ้าคิดว่าทุกสิ่งนั้นหมด ในหลวง จะใช้หรือไม่ใช่ทุกสิ่งตามใจท่าน

๑๑.๑๔ H.

หลวงประยูรนิติสาร : ข้าพเจ้าก็เคารพตักการะพระมหากษัตริย์ ไม่ยิ่งหย่อนกว่าท่านสมาชิกที่อดิปรายไปเมื่อก่อน ข้าพเจ้าได้ฟังมาแล้ว มีปัญหาออกมามาก ข้าพเจ้าเห็นว่าคุณมคค ที่ ท่าน วุฒิ ในหลวงทรง ยับยั้งกฎหมายใดก็ให้ข้อความเห็นจากประชาชนนั้นฟังดี ในที่ประชุมก็เพราะดี เพราะเป็นของทรงนค่อประชาชนไปประชาชนวินิจฉัย ด้วย สมาชิกบางท่าน ได้ศึกษามา ดูความเห็นคุณตักการะตักการะ เห็น ข้าพเจ้าเห็น พงศ กวัญ แต่ที่ข้าพเจ้าเห็น

ข้าพเจ้าคงจะไม่พยายามซักอย่างมากมาย ขอให้ท่านลองหลับตานึกคิดว่า พฤติการณ์ที่ปฏิบัติไปโดยให้มีการขอมติจากประชาชน โดยพระบรมราชโองการหรือโดยรัฐสภาที่ควมจำเป็นหรือไม่ อย่างไรบ้าง จะต้องมีการออกเสียงกันที่ประเทศใช้ใหม่ ท่านที่สนับสนุนให้ฝ่ายที่ขอประชามตินั้น ข้าพเจ้าได้ยินแต่ได้ฟังมาหลายวันแล้ว ในกรรพิจาเมื่อออกเสียงเลือกตั้งครั้งนี้ เห็นว่า ข้าพเจ้าคิดว่า ท่านผู้ฟังสำคัญผิดว่าราษฎรนั้นใจออกเสียงไม่เป็น ถึงกับยกสถิติการเลือกตั้งมาเทียบว่า ได้แก่เปอร์เซ็นต์ข้าพเจ้าก็เชื่อว่าจริงคงมีผลลงท้ายไม่มีใครเลือก. ท่านท่านจะให้ประชาชนออกเสียง ยิ่งกว่านั้นท่านต้องนึกดูซิว่าเวลาที่จะขอประชามติ ดังที่ท่านได้ว่านั้น จะทำให้ราษฎร มาเลือกตั้งอะไรกันแน่ว่าเวลานั้นแล้วในหลวงรัชกาลปัจจุบันแล้วขอให้ราษฎรตัดสินใจใครถูกใครผิดท่านนั้นไม่เป็นการพอเพียง ต้องบอกกล่าวชักจูงเรื่องอะไร มีพระราชบัญญัติฉบับไหนและมีข้อคำถามอย่างไร ไม่ใช่ว่าเป็นการออกกฎหมาย เว้นแต่ข้อสงสัยหรือมีทวิพจน์แล้ว เมื่อในหลวงทรงวินิจฉัยมากไปขอประชามติเท่านั้น ต้องบอกด้วยว่าเพราะเหตุใดจึงเห็นเช่นนั้นเป็นต้น และที่ในหลวงทรงวินิจฉัยนั้นด้วยเหตุผลการใด ก็ควรให้ละเอียดท่านต้องโปรดคิดดู ถ้าท่านบอกว่ามีเหตุใช้วิจารณ์ญาณไม่ถูกต้องเสียแล้ว ท่านนึกว่าผู้แทนราษฎรของเราที่ท่านเป็นอยู่ในขณะนี้ ข้าพเจ้าจะไม่ว่าถึงหรือตักเตือนมา หากท่านจะให้วิจารณ์ญาณอันถูกต้อง ท่านต้องนึกลงไปอีกว่าในเมื่อขอให้ราษฎรออกเสียงให้ในการลงคะแนนนั้น ก็ขอมมีคำถามเห็นทีไปให้ในคราวลงคะแนนนั้นต้องอย่าง ฝ่ายหนึ่งคือพระมหากษัตริย์ อีกฝ่ายหนึ่งคือรัฐสภา มีเป็นธรรมดาของวิญญูชนธรรมศาลาซึ่งไม่บรรลได้คาบนั้น ดังใดที่ตัวของตัวเองมีความเห็นอย่างไร ก็ต้องสนับสนุนความเห็นของตัวนั้นและท่านเชื่อข้าพเจ้าว่าถ้ามีซักถามเขาไม่ว่าง่าย ๆ หรือ เขาคิดจะแจ้งกับราษฎรของเขาวาเหตุผลที่จะเขานับเป็นอย่างนั้น ๆ เป็นอย่างนั้น ๆ เป็นอย่างนี้คงจะตอบเต็มเต็มไปเขาก็พูดไปฝ่ายเดียว แต่ในหลวงไปพูดได้ดียิ่งไร ท่านอยู่นั้น

LIRT

ราชบัณฑิตท่านหนึ่ง ถึงแม้วางจะมีพระบรมราชโองการครัดใส่ใหญ่หนึ่ง
ผู้ใดเป็นตัวแทนท่าน ข้าพเจ้าก็เชื่อว่าท่านทำไม่ได้หรอก แม้อำนาจท่านทำ
เช่นพระราชบัณฑิตก็กตมตุงพันท เมื่อเรามองถึงพฤติการณ์เช่นนี้แล้วมี
ประโยชน์อะไรที่จะขอประชามติ ท่านอย่าลืมนึกว่าแม้ผู้แทนที่ทำการเลือกตั้ง
ออกด้วยกันมาเอง ก็มากล่าวหากันว่าคนนั้นใช้เล่ห์กระเท่ห์อย่างนั้น ๆ คือ
การลงคะแนนใส่ไปเองไปแฉ้ว เขาเรียกอะไรอีก คือพอตกลงไป ท่านจะ
ไปทราบได้อย่างไรว่าแม้แต่ในการเลือกตั้งแทน ซึ่งมี คู่ต่อสู้ ทั้ง ฝ่ายก็อาจมี
พดรมหรือไฟไฟได้ ความจริงระหว่างพระมหากษัตริย์กับราษฎรภาครไป
การนี้คือว่าพดรมและไฟไฟไม่มี ใครเป็นผู้รับทราบราชการแผ่นดิน รัฐบาล
ใช้ใหม่ รัฐบาลมีเครื่องมือ ถ้ารัฐบาลต้องการเอาชนะในห้วงง ง่ายที่สุด
ก็ตั้งผู้ใหญ่นาน ชาติของประจำจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอ อยู่ในมือ
รัฐบาล กระซิบกันหน่อยเดียวไปบอกกันให้ไปช่วยลงให้รัฐบาลหน่อย ทำ
ง่ายเหลือเกิน เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่ามันมากในการที่จะบัญญัติให้มี
วิธีการขอประชามติมากเหลือหลายทีเดียว ท่านผู้ที่เคารพรักในห้วงง
อาจจะนึกว่าประชาชนทุกคนเหมือนท่านว่า เมื่อเกี่ยวกับในห้วงงพระราช
บัลลังก์หรือในห้วงงจะแพ้เช่นนี้แต่ได้ละก็ ราษฎรจะต้องเสียใจเพราะเข้าไปเข้า
กับในห้วงงหรือแม้แต่เพียงจะตั้งตัวเป็นกลาง ข้าพเจ้าว่าอันจิตคนมนุษย์ใช้
ยากแท้หยั่งถึง ข้าพเจ้าขอให้ท่านควรตั้ง ๆ ในข้อนี้มันมีมาก

ความเราพูดถึงว่าสมมติว่า ราษฎรเราออกเสียง โดยบริสุทธิใจ ไม่มี
ไฟไฟ ไม่มีพดรม ไม่มีคำตั้งใบคำของรัฐบาลเช่นนี้ สมมติว่าเป็นเช่นนั้น
เกิดอะไรแก่ในห้วงง สมมติว่าในห้วงงมีขงกฎหมายลงไป มีการขอประชา
มติโดยพระบรมราชโองการหรือโดยสภาตั้งไปก็ตาม สมมติว่าผลของประชา
มติในห้วงงชนะ ข้าพเจ้าก็ยังปลงใจไม่คิดว่าสามารถที่รัฐสภาทุกคนจะยอมแพ้
โดยคณะยกพวกหรือจะไม่มีการกล่าวหากันว่ามีความตั้งขึ้นมาจากราชบัณฑิตนี้
ข้าพเจ้าไปถึงที่สุดแล้ว ว่าคนที่จะดำเนินแล้ว มันยากนัก ได้เมื่อ เรื่อง การ

ที่เทียบกันหากมีได้เสมอ เพียงพูดคนเดียวเท่านั้น เคียงเคียงเคียงอึกพร่ำกันไป
 หมดเช่นนี้ ที่ถ้าสมมติว่าในห้วงงานแพ้ว งานแน่ใจอยู่หรือว่าท่านจะ
 ดงรวางบดถึงก็ไม่มื่ออะไรกันดีเหมือนกัน เรื่องประชาตินขอใต้ท่านระลึก
 การสร้างสภาวร้างรัฐธรรมนูญเอง ข้าพเจ้าเป็นกรรมาธิการช่วยด้วยคนหนึ่ง
 เราได้สำรวจคดีรัฐธรรมนูญ ห่วงโลก สมัยนี้ เขาสร้างกันมาโดยให้ราษฎร
 เลือกลงสมาชิกสภาวร้างรัฐธรรมนูญ แต่ว่าการตั้งสภาวร้างรัฐธรรมนูญ
 ของเราเองกรรมาธิการคิดแล้วคิดอีก มีผู้เสนอเหมือนกันให้ราษฎรเลือก
 คิดแล้วคิดอีก คิดอย่างไรก็ปลงไม่ตก ว่าในการเลือกสมาชิกสภาวร้าง
 รัฐธรรมนูญ เราไม่ได้เลือกคนบุคคลป้อปล่า หรือว่ามีมีความซื่อสัตย์สุจริต
 อย่างเดียว มันมีการเลือกผู้ที่มีความสามารถด้วยประการสำคัญเราปลงใจ
 แล้วว่าราษฎรของเราเองไม่มีความสามารถที่จะทำเช่นนั้น จึงปลงใจที่จะ
 ทำเช่นนั้นแล้วกรูตึกเปิดฝึกกันในโลกเขาทั้งหมด แปลกกว่าโลกเขาทั้งหลาย
 ที่ไหน ๆ ในโลกเขาไม่มี แต่ของเราไม่มีเหมือนกับโลก ไม่เหมือนกันคนอื่น
 เขา แล้วเท่าที่ไต่ฟังสมาชิกคนบุคคลภายนอกก็ต่อข้าพเจ้าไม่ได้ยินยอตนเอง
 เขาเห็นพ้องด้วยวิธีทำเช่นนั้นมันเหมาะเสมอ เมืองไทยแล้วอะไรจะเอาเปรียบ
 คอมหรือเพตบิซตั้งข้อให้คิดพิจารณาของเรารูปแล้วหรือยัง ที่จะใช้ประชา
 มติ ข้าพเจ้าว่าสมาชิกว่าจะมีการรับขังกฎหมายขอให้ยอมรับโดยปกติ ข้าพเจ้า
 เห็นว่ากำลังมดี อันนี้ ไปก็ก่อให้เกิดความยุ่งยาก อย่างมหาศาล ในภพหน้าได้
 เพราะฉะนั้นขอจึงถอนขอกรวมเวียนไว้ทุกท่านได้โปรดเลิกความคิดนี้เสียที่เท่า
 ที่ข้าพเจ้าทราบ การขอประชามติ ในระหว่างประมุขของประเทศได้กฎหมายมี
 ฉะเพาะประเทศที่มีประธานาธิบดีเท่านั้น ประเทศที่มีพระมหากษัตริย์ข้าพเจ้า
 ยังไม่เคยได้ยินว่ามี เพราะฉะนั้นเขาก็มีเหตุผลหนึ่งเหมือนกัน ข้าพเจ้าไม่
 ได้หัดมาเอาอย่างต่างประเทศ ข้าพเจ้าเกลียดสภาพของเมืองไทย ถ้ามีสภา
 เช่นนั้นข้าพเจ้าจะเสียใจที่สุด

LIART

๒๕.๒๖ นาฬิกา

พระยาศรีวิสารวาจา : ข้าพเจ้าได้ฟังสมาชิกผู้มึนเกียรติได้กล่าว
 แล้ว ข้าพเจ้าก็ได้ตรึกตรองอย่างทันท่วงที เสียใจที่ความเห็นของข้าพเจ้า
 ตรงกันข้ามกับที่สมาชิกได้อภิปรายในเรื่องการยับยั้งปัญหาที่จะต้องวินิจฉัย ใน
 เมืองแรกก็คิดว่าเราจะเปลี่ยนไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญชั่วคราว หรือ
 ไม่ ข้าพเจ้าเห็นด้วยว่าควรเปลี่ยนเพราะว่าอันนี้เป็นอำนาจของอย่างหนึ่ง
 การที่เราให้ม็อนาจารย์ยับยั้งเพื่อทำไม่ก็เพื่อถ่วงดุลของให้ดูอื่น แต่ว่าให้อาณา
 ภูมิสงฆ์แดง พระมหากษัตริย์ที่บัญญัติหนึ่งเดือน เหมือนไม่ ให้ ไม่มีประโยชน์
 อะไรเลยเถิดในข้อนี้ ข้าพเจ้าก็ได้เคยเคยเห็นมาเหมือนกันเมื่อครุพ.ศ. ๒๔๗๕
 ข้าพเจ้าเป็นกนาร่างรัฐธรรมนูญมาเหมือนกัน ได้ว่ากันย่นาคำหน้าแดง พระมหาก
 ษัตริย์ได้ขออำนาจยับยั้งเราไม่ให้เป็นความจริง ก็ว่าเราจะได้ทำอย่างไร
 ว่าเราจะให้อาณาจารย์ยับยั้งเป็นประการใด ข้าพเจ้าก็เห็นด้วยกับสมาชิกผู้
 เกียรติบางท่านที่อ้างถึงแนวว่าสภาผู้แทนเห็นมาอย่างไรภูมิสงฆ์ยับยั้งเพราะไม่เห็น
 ด้วย ยับยั้งแต่เรื่องนั้นจึงขึ้นไปพระมหากษัตริย์ ดังนั้นแนวว่าจะมีพระราช
 บัญญัติเช่นข้อใดหรือว่าถวายท่าน ๑ เดือนแต่ถ้าแนวว่าท่านไม่เห็นด้วยดังกลบดัง
 มาแต่ยืนยันแต่ข้อใหม่ ๒ ใน ๓ ข้าพเจ้าเห็นด้วย แต่ว่าในกรณีนี้ทั้งต้อง
 ด้งเห็นพ้องต้องกันแล้ว เดี๋ยวขึ้นไป สมาชิกผู้เกียรติ บางท่านเอง เห็นแต่ฝ่าย
 เดียวว่าถ้าแนวว่าเราให้ท่านมีประชามติไปแล้วจะเป็นอันควรรายยัง ข้าพเจ้าเห็น
 ตรงกันข้าม ถ้าแนวว่าทั้งต้องสภา มีความเห็นอย่างเดียวกันแล้ว พระมหากษัตริย์
 เห็นว่าเป็นของสำคัญเหลือเกิน ถ้าแนวว่าทั้งต้องสภามีความเห็นเด็ดเดี่ยวขึ้นไป
 แล้ว พระมหากษัตริย์เห็นว่าเป็นสำคัญเหลือเกินท่านอาจจะตั้งราชคณะที่
 ไม่ต้องทำอะไร ข้อแต่ให้เราเปิดโอกาสให้ท่าน คือขอเสนอญัตติอันนี้
 ประชาชนทั่วไป ถ้าประชาชนทั่วไปเห็นอย่างนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นว่าเป็นการ
 เสียหายอย่างไรที่ท่านจะคงอยุ่ต่อไปเมื่อประชาชนเขาเห็นอย่างนั้น เพราะ
 เป็นมติของประชาราษฎร์ทั่วไป ก็ไม่เห็นมีอะไรอีก ฉะนั้นในกรณที่ ๒ สภา

เห็นพ้องต้องกัน แต่เรากลับมาแต่คิดว่าความเห็นของประชาชนบางเจตนาเปลี่ยนแปลง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เคยบังเกิดขึ้นในต่างประเทศเหมือนกัน และแม้เราจะพูดว่าผู้มีสภาพพระมหากษัตริย์แต่งตั้ง ก็แต่งตั้งแล้ว เราเป็นผู้มีสภาพโดยสมบูรณ์ เขาย่อมมีอิสระที่จะว่าเขาต้องคอยเสนอรับคำสั่ง ห้ามได้นอกจากนบการที่เราเปิดโอกาสให้พระมหากษัตริย์พึงขอประชามติได้มันไม่ผิดไม่ขัดคือหลักประชาธิปไตยอย่างไร มันเป็นหลักประชาธิปไตยอันสำคัญยิ่งคือเราขอพิถีพิถันถึงประชาชนในเรื่องที่ขัดแย้งกัน อย่างเต็มที่ให้ประชาชนวินิจฉัย และเมื่ออำนาจสูงสุดมาจากปวงชนแล้วเมื่อปวงชนวินิจฉัยอย่างไรก็ยอมรับว่าเป็นมติของประชาชนไทยแท้จริง ขออย่างเดียวว่าในเรื่องที่สำคัญหรือที่ท่านเห็นว่าสำคัญก่อนที่จะทำอย่างไร เป็นที่เด็ดขาด ถึงกับพระมหากษัตริย์ต้องลงราชดํมบัค ขออย่างเดียว คือขอให้ท่านมีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นเสนอออกไปให้ประชาชน เมื่อประชาชนต้องการแล้วท่านก็ส่งแล้วอีกประการหนึ่ง ข้าพเจ้ายิ่งเห็น อีกอย่างหนึ่งเหมือนกัน ว่าการแก้ไขรัฐธรรมนูญหรือสถาบัน อย่างเวदानเราเป็นประชาธิปไตยมีพระมหากษัตริย์อยู่ใครรัฐธรรมนูญ ถ้าเราจะแก้ไขรับบัค ข้าพเจ้าขอให้พระมหากษัตริย์ท่านมีโอกาสเหมือนกัน ที่จะเสนอขอให้ประชาชนเป็นผู้วินิจฉัย อย่างนี้ ข้าพเจ้าเห็นด้วยใน ๒ ประการนี้ ข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรทบทวนและเป็นหลักประกันอันสำคัญ สำหรับประชาธิปไตย ของเรา นี้เมื่อเราเปลี่ยนแปลงหลักสำคัญนั้นแหละ จะเสียไป ซึ่งพระมหากษัตริย์นี้ ขอโอกาสเท่านั้นขอให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้ที่มีอำนาจได้วินิจฉัย ส่วนอีกการที่ส่งมาอีกว่าเมื่อเด็กออกตั้งผู้แทนยังมีไฟไฟอะไรต่าง ๆ ขอให้ท่านคิดว่า เมื่อมาจาก พระมหากษัตริย์คล้าย ๆ ว่าพระมหากษัตริย์ อาจจะต้องราชดํมบัค ได้มันต้อง เป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างนี้ การจะไปผูกมัดด้วยไฟไฟหรืออะไรย่อมทำไม่ได้ในประเทศไทย เพราะเป็นการ ผูกมัดจิตใจ ที่มีอยู่ชว่กาดนาน เป็นจำนวนหลายร้อยปี อย่างนี้มันต้องคิด มันต้องคิดอยู่ในใจเสมอ นี้เป็นสิ่งสำคัญ อีกประการหนึ่งก็คิดว่า

LIRT

เมื่ออำนาจ เป็นพระราชอำนาจสำคัญใหญ่หลวงอย่างหนึ่งซึ่งแน่ว่าสำหรับพระมหากษัตริย์เท่านั้นคือทรงแต่งตั้งหรือถอดถอนเป็นตั้งสำคัญวิงๆ ถัดจากทรงคิดเห็นพระราชหฤทัยลงไปว่าเป็นสิ่งคล้าย ๆ ว่าความเป็นอยู่ของประชาราษฎร์ หรือความเป็นอยู่ของประเทศชาติของเรา ในกรณีเช่นนี้ข้าพเจ้าก็ยืนยัน การที่ เราจะให้พระมหากษัตริย์ท่านใดมีโอกาสดังเช่นสมเด็จพระราชชนกก็ดี แก่ปวงชนกั้ เป็นสิ่งที่สมควร เป็นสิ่งที่ชอบและเป็นหลักประกันอันสำคัญในการปกครองประชาธิปไตยของประเทศ

๑๑.๓๓ 14.

น.อ. พระยาศรวิชัยพิพัฒน์ ร.น. : ข้าพเจ้ามีความเห็นต่อพระราชบัญญัติทั้งสองสภา มีดังภาพแทนและอภิมติภาพเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ประธานฯ ทั้งสองลงนามรับรองแล้วให้นายกรัฐมนตรีนำร่างพระราชบัญญัติขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อประกาศใช้ต่อไป ข้าพเจ้าเห็นดังนี้ โดยถือว่าสมาชิกสภาผู้แทนเป็นเพียงของปวงชนอันแท้จริง และส่วนอภิมติภาพเป็นผู้ที่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ชำนาญ เพราะฉะนั้นเป็นบุคคลที่สมควรเชื่อถือและร่วมกันเป็นสองสภา แต่อภิมติควรที่จะลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ ข้าพเจ้าได้ฟังความเห็นของทนายผู้มั่งคั่งที่ข้าพเจ้าเคาะพดเจ้าคุณเทพฯ ท่านเป็นห่วง เป็นไขว่คว้าทางต้องอาศัยร่วมกันได้ซึ่งท้าวทมิฬไม่ต้องการพระราชหฤทัยก็อาศัยมี แต่ดูเหมือนว่าเราจะไม่ยอมกันจรรยาดี เช่นว่าคฤหัสถ์หรือคฤหัสถ์มีเงินเหลือจะแก่ก็เคยเพราะเหตุที่เราเชื่อสมาชิกสภาทั้งสองพระกรุณาเลือกตั้งผู้แทนอีก ๑๐๐ คน ซึ่งพวกเหล่านั้นเห็นชอบ แต่ดูข้าพเจ้าเห็นว่าการที่จะประกาศใช้ได้ก็ด้วย ไม่เห็นสมควรจะรับของคอกไปอีก แต่ดูอภิมติเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัตินั้นและสมาชิกผู้แทนโดยนัยนั้นจนมาจนครบกำหนดที่จะต้องนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ทรงเห็นชอบด้วย ก็ทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้ต่อไป แต่ดูพระมหากษัตริย์ไม่ทรงเห็นด้วยจะได้นำไปประมุขร่วมกัน สองสภาภายใน ๒ เดือน

หรือ ๓ เดือนก็ตามแต่ ในรัฐธรรมนูญปัจจุบัน ๓๐ วันพอรัฐสภาลงมติ
 ประกาศได้โดยประธานสภาฯ ลงนามรับรองให้ฝ่ายกรรมาธิการขึ้นทุกสภา
 ปล่อยให้พระมหากษัตริย์ขอให้ส่งพระปรมาภิไธยตามข้อเสนอนี้ของสภา หรือ
 ไปรื้อเกล้าฯ ทรงขอประชามติก็ได้แล้วแต่พระราชอัชฌาศัย ข้าพเจ้าขอ
 ความเรียนดังนี้ สมมติว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนได้เสนอให้ตั้งจังหวัดใหม่ขึ้น
 เช่นจังหวัดพระประแดงและรวมอำเภอพระโขนง ไปอยู่ในจังหวัดพระประแดง
 ด้วยซึ่งสภาผู้แทนได้ผ่านไปแล้ว ครั้นมาถึงวุฒิสภา วุฒิสภาไม่เห็นด้วยควร
 จะเอาอำเภอพระโขนงมาอยู่ในจังหวัดพระนครตามเดิมเช่นนี้ เมื่อเขาโหวต
 แล้วถอยขึ้นมาพระมหากษัตริย์อาจจะทรงเห็นชอบด้วยกับทางสภาผู้แทนว่า
 อำเภอพระโขนงควรอยู่จังหวัดพระประแดงหรือพระนครก็ได้ แต่ถึงพระ
 ปรมาภิไธยได้ แต่เห็นว่าการจริงสภาผู้แทนดูในการทศวรรษอยู่ในจังหวัด
 พระนครก็ทรงขอประชามติได้ อย่างเป็นตัวอย่างให้เห็นต่อไป อาจจะเป็น
 จริงว่าที่เสนอว่าอำเภอพระโขนงควรอยู่สมุทรปราการหรือ โอนมาจังหวัดพระ
 ประแดงก็ตาม โดยราษฎรคำนึงเห็นเช่นนั้น แต่จะเห็นว่าผู้หลักผู้ใหญ่มี
 ส่วนมากที่อยู่ที่อำเภอพระโขนง ตำบลบางกระบือ ซึ่งขึ้นอยู่กับอำเภอพระโขนงไม่
 เห็นชอบด้วย เห็นควรจะขึ้นอำเภอพระนครก็ทำให้ลำบากพระราชฤทัย
 มาก เช่นนี้ก็อาจจะทรงขอประชามติได้ แต่เร็วเร็ว ๆ นี้ในเรื่องโอนเขต
 ระหว่างเมืองสองตอน - ตามที่มีสมาชิกเสนอขึ้นมา แล้วสภาผู้แทนได้ผ่านไป
 ครั้นถึงวุฒิสภาได้ขยับยั้งและแก้สภาผู้แทน อย่างนั้นก็ตามจริงราษฎรหมู่เด็ก ๆ
 เท่านั้นมาร้องขอต่อผู้แทนว่าขอให้โอนไปอำเภอหนึ่งก็เพราะลำบากเหลือเกิน
 ซึ่งผู้แทนที่เสนอขึ้นมา มาถึงสภาผู้แทนก็เป็นธรรมดาที่ของสนับสนุนช่วยเหลือ
 ซึ่งกันและกันก็ โอนที่ออกกฎหมายนั้นได้ ครั้นมาถึงวุฒิสภาก็มีสมาชิกบาง
 ท่านรู้สึกเขตที่เหล่านั้นดี ท่านขยับยั้งไม่ยอม ในที่สุดจึงลงไปแก้ผ่านแล้ว
 เพราะฉะนั้น ถ้าเรื่องเช่นนั้นถึง พระมหากษัตริย์ ก็อาจจะขอให้เรียก ประชามติ

ฉะเพาะอำเภอที่เป็นปัญหาหนักได้ ไม่จำเป็นต้องท่องเที่ยวประเทศ เพราะอำเภอ
เดียวแต่ดูรายชื่ออำเภอจะ สัมผัสอยู่จังหวัดหนึ่ง จังหวัดใดก็ได้ โดยอาศัยคนส่ง
มา อย่างนี้เป็นต้น นี่เป็นความเห็นของข้าพเจ้าอย่างนี้

ขุนประเสริฐศุกมาศตรา : ข้าพเจ้ามีความเห็นแตกต่างไม่ค่อย
เหมือนกับที่สมาชิกกล่าวมาแล้วทั้งหมด ประการที่ ๓ เรื่องพระมหากษัตริย์
โดยฉะเพาะอย่างยิ่งสมเด็จพระปกเกล้าซึ่งเป็นที่มาของรัฐธรรมนูญนี้ ได้มีเหตุ
อันน่าสลดใจเกิดขึ้นจนต้องวางล้มบั้นปลายความเป็นตัวอย่างสมบูรณ์ได้หรือไม่ เรา
ควรคิดถึงที่มาของรัฐธรรมนูญเสียก่อนว่าได้มาใหม่ ๆ พระมหากษัตริย์ท่านจะ
มอบโดยเห็นเหตุหรือในเวลาที่เหมาะเป็นเรื่องที่ทรงเห็นเองก็ได้ พระองค์ท่าน
ยังมีหนังสืออย่างจะให้เป็นระบอบประชาธิปไตย ๑๐๑ เปเซอร์เซ็นต์ ดังมีข้อ
เฉย ๆ ในตำแหน่งประมุขก็ยังหาความกฤษฎีของพระราชทานรัฐธรรมนูญ ก็ยัง
เกี่ยวข้องอยู่บ้าง แต่ฉะเพาะการเกี่ยวข้องของประวัติศาสตร์นั้นโดยังความ
สลดใจมาแล้ว นั้นฉะเพาะพระองค์ท่าน แต่สำหรับตำแหน่งพระมหากษัตริย์
ในรัฐธรรมนูญแล้ว เป็นธรรมดาที่ไม่ควรจะให้พระองค์ท่านมากเกี่ยวข้อง
แล้ว เพราะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ออกใช้คำว่าในพระนามพระองค์ท่าน คำ
พิพากษาของศาลใช้ในนามของพระองค์ท่าน ถ้าห้รับคณะรัฐมนตรีรับสนอง
พระบรมราชโองการ นั้นเราจะเห็นได้แต่คำว่าโดยตำแหน่งทรงเป็นประมุขนั้น
โดยฉะเพาะที่จะเกี่ยวกับการรับสนองกฎหมายแต่เป็นเรื่องราวของคณะรัฐมนตรี
กับรัฐสภาว่ากล่าวกันจะเป็นพร. มหากษัตริย์. เพราะถ้าเมื่อพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุขทั้ง ๓ ทางซึ่งในทางปฏิบัติจริงๆ แล้วรัฐสภาทำงานของตัวเอง คณะ
รัฐมนตรีทำงานของตัวเองศาลทำงานของตัวเอง พระองค์ท่านไม่ได้มาตรวจคำ
พิพากษาทุก ๆ ฉะบับ ไม่ได้มาตรวจกฎหมายทุก ๆ ฉะบับ แต่คณะรัฐมนตรี
โดยมีแห่งการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมายที่สภา
ออกไปจึงมีหน้าที่ใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในฐานะที่ฯรับสนอง

พระบรมราชโองการที่จะลงในเอกสารที่คัดสรรออกไปจากเอกสารเป็นกฎหมาย
 เพราะฉะนั้นเมื่อมีการจัดแย้งกันแล้วข้าพเจ้าเห็นว่าเป็นการจัดแย้งกันในระหว่าง
 รัฐสภาด้วยกัน แต่ถ้าระเบียบปฏิบัติศาลเป็นประมุขเราต้องให้คดีกันในฐาน
 เป็นประมุขไม่ว่าในศาลหรือในกฎหมาย เพราะฉะนั้นกฎหมายทุกฉบับที่มีตั้ง
 มีพระนามพระมหากษัตริย์ เพราะฉะนั้นพระองค์ท่านมีต่ออยู่บ้างทำก็จะต้อง
 ของใจขึ้นมาแต่ก็จะต้องตามว่าคณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภาเกี่ยวกับด้วยเรื่องอะไร
 ทำไม่ตกลงกันอย่างไร ทว่าก็ไม่เห็นด้วยทั้งสิ้น อย่างนี้ท่านก็อาจจะไม่ลง
 พระนามเมื่อไม่ลง พระนามแต่ก็ดูกลับมาสถาปนายนิฉัน ไม่ในฐานะที่
 พระมหากษัตริย์เป็นประมุขคณะรัฐมนตรีจะต้องรับผิดชอบในเรื่องนั้นมากถ้า
 ในหลักที่ข้าพเจ้าบอกว่าการกฎหมายทุกฉบับต้องมีพระนามของพระมหากษัตริย์
 คณะรัฐมนตรีต้องมี ทาง เดือดในทาง ปฏิบัติ คือว่าให้ท่านลงพระนามเฉพาะ
 กฎหมายฉบับนั้นแล้วให้ท่านลาออกเสียหรือๆ มิฉะนั้นก็เกิดความแตกแยก
 ระหว่างรัฐมนตรีกับรัฐสภาให้โอกาสแก่รัฐสภาออกทางหนึ่งคือว่ารัฐสภาเสนอ
 ยุมตัวเองฉบับนี้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะต้องเลือกไม่ใช่อันที่พระมหากษัตริย์ หอ
 มาพูดถึงความเคารพพระมหากษัตริย์ไม่ใช่มีอยู่ที่คนไหนหรือหมอกที่เขาคั้น
 เป็นความเคารพนับถือด้วยน้ำใจจริง ความจริงนั้นน้ำใจเคารพกันเป็นการ
 เคารพนับถือมากกว่า ข้าพเจ้าจำพหุภาษิตได้บทหนึ่งว่าคนที่เคารพเราจริง
 นั้นไม่ใช่คนที่มาคอยคอยไม่ขับเทียนมากราบเราค่อนหน้า ถึงแม้จะอยู่ห่าง
 ไกลกันถ้าหน้าใจนับถือกันแล้วก็เป็นนับถือซื่อสัตย์ที่สุด ท่านสมาชิกพูดแล้วว่า
 เรืองน้ำใจเพราะจิตมีมนุษย์นี้เขารยาทแต่เพียงถึง แต่ว่าในการวางรัฐวิกรม
 จำเป็นต้องวางเป็นลายลักษณ์อักษรไม่ใช่เรื่องที่จะเคลมเคลมอยู่ในใจข้าพเจ้า
 เห็นว่าถ้าเขียนกฎหมายจะต้องเขียนให้ผู้ที่ท่านเข้าใจเหมือน อย่างผู้ที่เขียน
 อย่างแจ่มแจ้ง

ทั้งพวกทางเรื่องที่กำลังโต้เถียงกันอยู่ สมาชิกเป็นต้นเหตุให้อภิปราย
 มติมหาชนคือให้ข้าพเจ้าชี้แจงว่าประเด็นที่เสนอมานั้นไม่ใช่อย่างที่เป็นอยู่

คือท่านเห็นเรื่องใดที่แท้ ๆ นั้นเรื่องหนึ่ง เรื่องประสาธน์แท้ ๆ อีกเรื่องหนึ่ง
ไม่ได้เอาทั้ง ๒ เรื่องนี้มาถามเขยวกัน ข้าพเจ้าก็จำเป็นต้องบอกจำเเนอ
เราพูดกันมาอย่างนี้ตลอดจำเเนอว่าข้าพเจ้าของเรื่องที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับคดี
ตอนที่ ๓ ข้าพเจ้าจะพูดตอนที่ ๒ เสียก่อน เรื่องนี้หรือประสาธน์แท้ ๆ
หมายความว่าอย่างไร เคยมีคนหนึ่งจำประสาธน์ไม่รู้จักอะไร ข้าพเจ้าเคย
เห็นราชบรรณารักษ์ในข้อเท็จจริงของเขาในละเพาะวิชา.....

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : ขอให้เขาหักคักกว่า

ขุนประเสริฐศุกุมাত্রา : ตามเสียงประสาธน์ เรกเฟรนด์คอม
มิวนิตี้ เพลมบีซีที พวกนั้นเอง ถ้าอย่างนั้นเรื่องใดมีทางแก้ช้อยันแล้ว
ข้าพเจ้าก็ขอแสดงความเห็นไว้ด้วยเหมือนกัน คือถ้าจะเอาไปต่อเรื่อง
ใดได้แล้วข้าพเจ้าว่า.....

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : คุณจะพูดทุก
ในกรณีพระมหากษัตริย์ไม่เห็นด้วยในร่างกฎหมายก็ให้มีประสาธน์ ท่านพูด
ได้แต่ชี้การประสาธน์จะม้อย่างไร

ขุนประเสริฐศุกุมাত্রา : มิได้หมายความว่าอย่างนั้น คือจะ
เอาไปโยนกัน กระหม่อมอยู่ พูดถึงอันนี้ และกระหม่อมก็พูดในเรื่องนั้นเหมือน
กัน คืออย่างนั้นตามที่กราบมาแล้วจะเป็นฝ่ายว่าถึงการออกประสาธน์ก็จะเป็น
ทางฝ่ายพระมหากษัตริย์โดยตรงหรือฝ่ายคณะรัฐมนตรีก็ได้ หรือฝ่ายสภา
กลายเป็นภาคความแพะและชนะ ปัญหาเป็นเรื่องของพระมหากษัตริย์ ท่านไม่
ควรมาเกี่ยวข้องกับเรื่องแพะหรือชนะซึ่งเป็นเรื่องของการปกครองประเทศฝ่าย
นิติบัญญัติหรือฝ่ายตุลาการหรือฝ่ายบริหารจึงเดิ่นเอาความเขยวกัน ข้าพเจ้า
คงจะให้พระนามพระมหากษัตริย์ปรากฏในกฎหมาย เพราะฉะนั้นข้าพเจ้า
ถือว่าเป็นเรื่องระหว่างคณะรัฐบาลกับสภา เพราะฉะนั้นสภานี้มันไปออก
ถ้าพระองค์ท่านลงพระนาม และเมื่อมีเหตุอะไรขึ้น และคณะรัฐมนตรี
ก็ตั้งกักตัวเอาไว้ว่ามีผิดได้ แต่ก็เป็นที่ที่ปลดปล่อยจากพระมหากษัตริย์

เรื่องประชามติจะทำอย่างไรประเทศนั้นเป็นเรื่องของกฎหมาย และเกี่ยวกับ
 ราชาธิปไตยด้วย อย่างเช่นอำเภอซึ่งเกิดจาก ๔ จังหวัด ก็ตั้งชื่อว่าตั้งที่
 จังหวัดไหน โอนเป็นอะไร และเป็นธรรมดาในการที่จะรักษาความทุกข์
 ของเขา ไม่ใช่ปัญหาทางรัฐ ต้องหัดอ่านหัดเขียน ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้
 ประชากรศึกษาวิชาใดของพระมหากษัตริย์มาเกี่ยวกับกฎหมาย ต้องการ
 ความเห็นของประชาชนในเรื่องซึ่งง่าย ๆ เมื่อญ่เกี่ยวกับจำนวนคนมากมันก็
 ง่าย ประชากรเป็นเช่นนั้น

๑๑.๘๘ น.

นายหยุด แสงอุทัย : เรื่องอำนาจขังนักกฎหมายของประมุข
 แห่งรัฐเราเห็นว่าจำเป็นต้องแยกออกเป็น ๒ อย่าง คือตามรัฐธรรมนูญ
 ต่าง ๆ เราแยกประมุขของรัฐขาดออกไป ประมุขของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องกับ
 การเมือง อย่างนี้ได้แก่ราษฎรเลือกตั้งมา เมื่อราษฎรเลือกตั้งมาก็
 ต้องมีทั้งฝ่ายมิตรและฝ่ายศัตรู แต่ประเภทแรกถือว่าเป็นผู้แทนราษฎร
 เหมือนกัน เพราะฉะนั้นก็ไม่พอใจกฎหมาย ก็มีอีกทางที่จะให้ราษฎร
 วิชาเลือกผู้ดำรงตำแหน่งแทนราษฎรกับตัวแก่ซึ่งเป็นผู้แทนเหมือนกัน และฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่ง มีเป็นวัตถุประสงค์ของประชามติเหมือนกัน แต่ประเทศที่รวมพระมหากษัตริย์
 เป็นประมุข ซึ่งพระมหากษัตริย์จะต้องวางตนเป็นกลาง การขอประชามติ
 ผมเห็นว่าไม่ควรมี เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่าการปกครองซึ่งมีพระ
 มหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พระองค์ทรงเป็นกลาง ท่านจึงจะให้ท่านเอง
 ไปไรท่านไปเกี่ยวข้องกับอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะเหตุว่าได้เลือกตั้งประธาน
 ไปแล้ว ท่านก็ตั้งประชาธิปไตยทำไมจะไปถวายอำนาจ ก็อย่าให้มีการ
 ทักท้วงได้ คือทักท้วงแต่ให้มีการอภิปรายอีกครั้งหนึ่ง พระมหากษัตริย์ไม่
 มีในรัฐธรรมนูญอะไร แต่มีอำนาจในทางสังคม คือมีค่านับหน้าต่อตา
 เพราะฉะนั้นได้มีปัญหาดำคัญจริง ๆ และเป็นปัญหาประมุข แล้วรัฐสภา

LIRT

ต้องมาพิจารณาอีกครึ่งหนึ่ง ซึ่งจะต้องเอาพระมหากษัตริย์มา คำนวณความ เค้าเรา
 แต่ไม่ใช่เรื่องชีวิต คือเราพิจารณาอีกครึ่งหนึ่ง ส่วนที่จะตัดสิน ๒ ใน ๓ หรือ
 ครึ่งหนึ่งก็แล้วแต่รัฐสภา ส่วนที่จะเห็นใจแล้วส่งให้ตัดสิน ผมเห็นว่าไม่ควร
 เพราะถ้าพระองค์ควรจะทรงเป็นกลาง ที่น่าโดยประสามติแล้ว เรื่องก็คือว่า
 ประเทศที่มีประชามติไม่มีถึง ๓ ใน ๑๐ ของประเทศทั่วโลก ของประเทศ
 ที่มีการปกครองประชาธิปไตย ทั้งนี้เพราะเหตุใด เพราะเหตุว่าประสามติ
 คือการราษฎรที่มีความรู้ในเรื่องนี้ ไม่ใช่ถูกอำนาจที่นำมาหักความ
 ข้าราชการเมืองก็ไม่มี แล้วข้อ ๒ ประสามติไม่ใช่ลงมติ ประชาธิปไตยไม่
 ใช่ข้อไปลงคะแนนเสียงของใคร ก็คือต้องลงคะแนนเสียงภายหลังอภิปราย
 แล้ว ก็ยังได้ขึงกักค้ำอะไรต่าง ๆ เพื่อจะได้ความเที่ยงธรรม ทั้งนี้มี
 ประสามติแล้ว ใครได้ขึงกักค้ำไม่มี ถ้าต่อหัดกับประชาธิปไตยแล้วไม่ควร
 เพราะถ้าใครจะลงมติดังนั้นก็ต้องทราบเรื่องนั้นได้ ต้องรู้ทั้งในแง่และ
 แง่เดียวต่าง ๆ ซึ่งเรื่องนี้ไม่มีและอีกอย่างหนึ่งประชามตินั้นทำอย่างไร ประชา
 มติไม่มีทางเลือกเลย นอกจากจะ เขยื้อยธรรม ตั้ห้ปฏิเสชนั่นเอง จะต้อง
 ตั้งประเด็นง่าย ๆ ให้ราษฎร แต่ประเด็นก็การบ้านเมืองเวลานี้ไม่ง่าย
 สมมติว่าประชามติหนึ่งอาจจะเป็นการวางกฎหมายก็ได้ อย่างในเยอรมัน
 นั้นในเรื่องร่างกฎหมายบ่อยมาก ราษฎรไม่มีทางเลย ถ้าจะเอาหรือไม่เอา
 บางคนบอกว่าเอา ถ้าเป็นอย่างนั้น บางคนบอกว่าไม่เอา ถ้าเป็นอย่าง
 เพราะฉะนั้นราษฎรก็ไม่มีทางตัดสินใจ เป็นผลเสียหายแก่ประสามติได้
 ผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้แทนของราษฎรทั้งในส่วนของราษฎรเด็กมาจะต้อง พระ มา
 กษัตริย์เสด็จมาโดยอภิปรายอีกครึ่งหนึ่งไม่คิดหรือ ก็แสดงเหตุแสดงผล
 เท่านั้น นี่เป็นเหตุผลของผม และอีกอย่างหนึ่ง การที่ทุกๆ เป็นประ โยชน
 รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้ โดยเห็นถาหากว่าพระมหากษัตริย์ได้เห็นการยืนยัน
 ของรัฐสภาอีกครึ่งหนึ่งแล้ว ผมคิดว่าพระมหากษัตริย์ยืนยันต่อข้อนี้แหละ
 จะเป็นกลางได้ ไม่อย่างนั้นท่านเห็นว่าพระมหากษัตริย์เป็นสัตว์ที่อัสภา

ผู้แทนหรือผู้สังเกตการณ์ซึ่งไม่เป็นการควร ท่านควรอยู่เหนือพวกเรา นี่ให้เป็น
 กตางคกเหมือนอย่างกับผู้ใหญ่ ทักถามการเสียหายอย่างโน้นอย่างนี้มีการ ว่าได้
 แต่ไม่ไร้อินจฉฉยเอง ถ้าอินจฉฉยเองก็พัวพันกับการเมือง เป็นการผิดทั้ง
 จรมฝ่ายหนึ่งเห็นด้วย และอีกฝ่ายหนึ่งก็ไม่เห็นด้วย ผมนึกว่าไม่ควรจะมี
 อย่างนี้ และพระมหากษัตริย์จะทรงสดพระราชสมมติก็เป็นที่น่าเสียใจเพราะ
 อยู่ใต้รัฐธรรมนูญ เมื่อรัฐธรรมนูญอำนาจให้เป็นกตางคกแล้วเหตุใด
 จะสดพระราชสมมติเมื่อท่านเป็นประมุข เขาทักท้วงมาเขาเห็นอย่างไร ท่าน
 ก็เห็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นผมไม่เห็นว่าการมหากษัตริย์คือไปนั้นจะมีการ
 สดพระราชสมมติเหมือนอย่างทีแต่ก่อน เพราะเราเปลี่ยนรัฐธรรมนูญกันบ่อย ๆ
 อาจจะถดถอยมาเป็นอดีตกัน นี้ พ.ศ. ๒๕๖๓ แล้ว ผมจึงรักภักดีต่อพระมหา
 กษัตริย์มาก แต่อย่าถดถอยอำนาจให้ พระมหากษัตริย์ไปโดยที่อาจจะพัวพันทาง
 การเมือง เกี่ยวข้องกับการเมือง ขอให้พระองค์เป็นกตางค เป็นประมุขของ
 เรา ไม่เป็นอดีตผู้แทนหรือผู้สังเกต และที่พูดกันคล้าย ๆ กับเราไม่ได้
 ใจสังเกตแทนกับผู้สังเกต ทำไมจะเป็นอย่างนั้น เราเป็นประชาธิปไตย ให้
 ประมุขทรงทักท้วง ทักท้วงมาเขาจะยืนยันก็มีเหตุผลต่าง ๆ ทำไมจะคิดไป
 ถึงผู้สังเกตและผู้แทนด้วย เหตุนี้ผมนึกว่าเราอย่าถดถอยพระราชอำนาจ
 ในการที่จะให้ประมุขมี เพราะเสียหลักในการอภิปราย ถ้าไม่อภิปรายแล้ว
 มาลงมติไม่มีประโยชน์ และเขียนมามากก็ยุ่งกันไปได้อย่างรุนแรง เรื่อง
 ต่าง ๆ เหล่านี้ต้องพึงเคียดพึงผัดกัน ส่วนที่ว่าถ้าจะขัดแย้งกัน ผมก็เห็นว่า
 นั้นเป็นรัฐสภาไม่มีอะไร ผมเห็นว่าควรจะเป็นอำนาจของรัฐสภาคือเรื่องใด
 ที่ผ่านรัฐสภา ถ้าเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแล้ว พระมหากษัตริย์ผู้เป็น
 ประมุขของชาติก็จะได้ทรงวินิจฉัยคดีข้อกั้ ครึ่งนี้เป็นครั้งสำคัญข้าพเจ้าเห็น
 ควรว่าควรจะให้กลับมารัฐสภาอีกที เราไม่ควรจะให้มันเป็นอำนาจของราชกร
 ในการที่จะวินิจฉัยมากคน ถ้าคดีนั้นคดีมากคนมันก็จะเป็นการเสียเวลา
 เพราะบางทีราชกรบางคนอาจจะไม่มีความรู้ในทางกฎหมายอะไรเลยก็ เป็น

ได้ ผมคิดว่ารัฐสภาและสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนจะเป็นผู้
มีความสำคัญในเรื่องนี้มากกว่าราษฎร เพราะฉะนั้นผมจึงขอเสนอให้
พระมหากษัตริย์มีอำนาจแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เมื่อขบยังเดือดคอกวัก
จะให้รัฐสภาได้มาประชุมร่วมกันเพื่อทำการอภิปรายอีกครึ่งหนึ่ง แล้วก็ให้
รับฟังความเห็นของพระมหากษัตริย์และประชาชนมาด้วยก็เป็นอย่างนั้น แล้ว
ผมก็นึกว่าคงไม่มีทางอื่นที่จะให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นกลางได้

๑๑.๕๑ น.

พ.ต. หลวงสวัสดิ์ทชยานุกาญ : ในเรื่องการขยับยั้งพระราชบัญญัติ
ของพระมหากษัตริย์นั้นเป็นเรื่องสำคัญซึ่งเราจะต้องมาก่อปรายกันให้ถึงที่สุด
ในเมื่อเราวางรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เราก็ยอมรับนับถือว่าพระมหากษัตริย์ทรง
เป็นประมุขคือเป็นหัวหน้าของประชาชนชาวไทยผู้ใดจะละเมิดมิได้ เมื่อได้รับ
รองกันเช่นนี้แล้วสิ่งใดซึ่งเป็นการของพระองค์ซึ่งจะต้องทรงวินิจฉัยเราจำ
เป็นที่จะต้องยินยอมให้พระองค์ท่านได้มีสิทธิเกี่ยวข้องกับพระราช บัญญัติ ที่ จะ
ออกไป เมื่อเราจำเป็นที่ต้องให้พระองค์ท่านยินยอมได้ ในการขยับยั้งเรา
จำเป็นจะต้องถวายพระราชอำนาจให้มีการขยับยั้งได้จริงไม่ใช่แต่แต่ว่าเป็นแต่
ให้เพียงขยับยั้งเท่านั้น เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าเห็นว่าควรจะให้เวลาได้มาก
คือเวลาในสมัยผู้แทนในสมัยนั้นไม่ให้นัดพระราชบัญญัตินั้นจนมาออก ใน
การขยับยั้งหมายถึงว่าบัญญัติฉบับนั้นไม่ทรงเห็นชอบด้วย ไม่ขยับยั้ง
ไว้สำหรับชั่วคราว ก็ทรงเห็นว่าไม่ทรงเห็นชอบด้วยกับพระราชบัญญัติ
ฉบับนั้น แต่เราให้มีโอกาสในภาคต่อไปของสมัยผู้แทนในสมัยหน้า ซึ่งจะ
ต้องมีวินิจฉัยพระราชบัญญัติฉบับนี้อีกหรือจะไม่วินิจฉัยก็แล้วแต่ กันสำหรับ
ในต่างประเทศที่กระผมได้เคยไปเห็นมา เช่นในประเทศญี่ปุ่น ในประเทศ
ญี่ปุ่นเขามีกฎเกณฑ์ไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนั้นว่า “กฎหมายใดจะออกใช้
ก็ต่อเมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงลงพระปรมาภิไธย” คำนี้ทำว่าไม่มีพระปรมา

ภีระของพระเจ้าแผ่นดินแล้วกฎหมายนั้นจะออกไม่ได้เป็นอันขาด แต่ว่าในเว
 ภาไม่ใช่มิยังอย่างเดียวกันจะออกเป็นกฎหมายไม่ได้ แต่ว่ามีอยู่กฎหมาย
 ซึ่งจะออกได้นั้นจะออกมาจากรัฐสภาจึงจะออกเป็นกฎหมายได้คือ ทนาย ความ
 ว่ากฎหมายซึ่งจะออกได้นั้นต้องวางมาจากรัฐสภา และที่จะเป็นศัญญา
 ครึ่งได้นั้นก็มีพระบรมปรมาภีระของพระเจ้าแผ่นดินจึงจะออกเป็นกฎหมายได้
 นั้นเขาคิดว่าคงไปแต่โดยวกเป็นกฎหมายไม่ได้ เพราะหมายความว่าต้อง
 ฝ่ายมีความต่างกัน ทั้งนี้สำหรับมีผู้กล่าวถกกันทบทวนว่ากรรมาชงจะมีภีระ
 พระราชบัลลังก์ ถ้าไม่เราจึงไม่คิดว่าจะมีภีระต่อประเทศชาติบ้างถกด้วย
 มีภีระต่อพระราชบัลลังก์ซึ่งไม่น่าจะเกรงกลัวอะไรต่อพระราชบัลลังก์เลย ไม
 น่าจะมีภีระซึ่งเราไม่น่าจะถึงว่าภีระนั้นจะเกิดต่อประเทศชาติจะกลัว มาก กว
 ทั้งนี้สำหรับให้พระราชอำนาจของพระเจ้าแผ่นดินบ้างที่เราจะรู้จักเบา บางไป เช่น
 ความทางด้านความประพฤติประเทศญี่ปุ่นในประศัพทวิบัติของประเทศชาติ อยาง
 มหนัก ได้เป็นผู้ประเทศและชาติที่มดีดอย่างเมือเร็ว ๆ นี้ ก็ทุกประเทศชาติ
 นั้นคือพระมหากษัตริย์ซึ่งแต่เดิมมาพระมหากษัตริย์แทบจะว่าเป็นทหารโดยม
 ประชาธิปไตยให้แก่ปวงชนไม่ทรงเกี่ยวข้องด้วยเท่าไร แต่สำหรับความม
 มีศรัทธาของมดีดของพระมหากษัตริย์เมือภีระพิบัติเกิด ขึ้น แล้ว ชน พด ทาง
 พดเรือนทางทหารหมคมัญญาหมคใครเป็นผู้ช่วย ที่เราเห็นปรากฏชัดว่า
 เมือถึงคราวจำเป็นฉุกเฉินจริง ๆ แล้ว พระมหากษัตริย์ซึ่งเจิมมาตลอด
 นนตจนมองเตนทาทุกดั่งทกข่างเพื่อประเทศ ชาติ ญี่ปุ่น คลอด มา ซึ่ง เห็น ได้
 โกล ๆ นั้นคือทรงทำทุกดั่งทุกข่างทุกคณมอบไว้ดด้วยชีวิตไม่มีใครมดีดมีญญา
 ทำอะไรเลย พระมหากษัตริย์ขององเตนออกไป จอมพลเนคฮาเจอร์
 ด้วยพระองค์เองช่วยประเทศญี่ปุ่นได้แม้แต่อเมริกาเองก็ยอมรับเป็นข่างดีแล้ว
 ว่าประเทศญี่ปุ่นเป็นชาติที่มีระเบียบวินัยดีเป็นประชาธิปไตยแล้ว นี้ไม่ใช่
 เพราะความเลื่อมใสของพวกนานาชาติ ซึ่งยอมรับนับถือญี่ปุ่นหรือ หรือ เพราะ

ฉะนั้นคาดว่าจะเกิดเป็นภัยบ้าง ไม่ควรเรากลมออบ แต่ว่าเชื่อว่าพระมหากษัตริย์ก็คงไม่ทรงมายุ่งเหยิงกับกิจการอันเล็ก ๆ น้อยจนเกินไป แต่เมื่อเราได้ถวายพระราชอำนาจให้มันบ้างแล้ว เมื่อถึงคราวจำเป็นของประเทศชาติแล้วท่านอาจจะรับใช้ประเทศชาติในคราวฉุกเฉินนั้นก็ได้

ทำการแทนประธานสภาร่างรัฐธรรมนูญ : หม่อมเจาเจ็ด
ราชเจ้าขอมีประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๒.๐๕ นาฬิกา

คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ

นายเกษม บุญศรี	นายเจริญ มัตถโร	ผู้ตรวจงาน
ร.น.ก.ศ.ศึกษากร	นายประเสริฐ บัณฑิตกุล	..
พ.อ. กาน จานงภูมิเขต	นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ	..
นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์	นายสุรินทร์ ตัณฑการ	..
หลวงองค์คณาภิรักษ์	นายสุรนัย จิตรกลิต	..
	นายศิริ มนต์ไทรเวศย์	..
	นางสาวธาร์วิศน์ ชุ่มบุญ	..
	นายเล็ก จารุณี	..
	นางโสมเจตา ตัณฑการ	..
	นายพิพัฒน์ เอกะโรหิต	..
	นายสูง เจริญพงศ์	..

๒๐๕๐

นางสาวฉันทนา ชาญบ้อม	ผู้ตรวจงาน
นางสาวฉานนิต ศักดิ์กุ่มมะ	..
นายโชค คุปตะวาทีน	..
นายอุดม พดอยสังวาลย์	..
นายประภัทร์ คินตามัย	..

นายหยุด แสงอุทัย
เลขาธิการสภาข้าราชการ

ศรีธรรมมาธิเบศ
ประธานสภาข้าราชการ

Legislative Institutional Repository of Thailand